

**Jaarrapportage 2024
Expertisenetwerk
Jeugd Overijssel**

Saskia Prijs, April 2025

Inhoud

Inleiding	3
1. Het RET in 2024	4
1.1 RET IJsselland	4
Casuïstiekanalyse IJsselland	5
Aanmelders	5
Soort aanmeldingen en hulpvragen	6
Jeugdigen	8
Problematiek jeugdigen en ouders	9
Onderwijs	10
Betrokkenheid Expertisenetwerk Jeugd Overijssel	10
1.2 RET Twente	11
Casuïstiekanalyse Twente	11
Aanmelders	11
Soort aanmeldingen en hulpvragen	12
Jeugdigen	12
Problematiek jeugdigen en ouders	13
Onderwijs	14
Betrokkenheid Expertisenetwerk Jeugd Overijssel	14
1.3 Doorontwikkeling RET 2024	14
1.4 Advisering toekomstige positionering RET	15
2. Aan de slag met de opgaven met het netwerk	16
2.1 Verklarend analyseren (VA)	16
2.2 Continuïteit van zorg bij jeugdigen die 18 jaar worden/zijn	17
2.3 Organiseren van integrale hulp en onvoorwaardelijk wonen	17
2.4 Eetstoornissen	18
2.5 Complexe scheidingen	18
3 Clientparticipatie	19
3.1 Ervaringsdeskundigheid	19
3.2 JIM (Jouw Ingebracht Mentor)	19
3.3 Overig	20
4 Communicatie	20
5 Kennis, leren en ontwikkelen	21
5.1 Rode draden analyse	22

5.2 Advisering.....	23
5.3 Landelijke en bovenregionale aansluiting.....	23
6 Besteding financiële middelen in 2024	24
6.1 Impulsen in het zorglandschap	24
6.2 Maatwerkoplossingen	25
6.3 Onderzoek	25
7 Tot slot.....	26
Bijlage I Versnellingsaanpak Jeugd Twente in het kort	27
BIJLAGE II Analyse meldingen RET Overijssel Q1 en Q2 2024	28
BIJLAGE III Rode draden (knelpunten) analyse 2024	31
Samenvatting	32
Inleiding.....	33
Rode draden analyse RET Overijssel	34
Wat zijn uitdagingen in het samenwerken?.....	36
Rode draad 1 Onvoldoende zicht op wat er nodig is.....	37
Rode draad 2 Het leiden en faciliteren van samenwerking en transformatie (regie)	38
Rode draad 3 Moeite met het mobiliseren van het netwerk.....	39
Rode draad 4 Belangen, afspraken en financiële risico's.....	39
Rode draad 5 Sociale factoren die de samenwerking bemoeilijken	40
Conclusie	41
Aanbevelingen	42
BIJLAGE IV Oplegger versterken (boven)regionale samenwerking	44
BIJLAGE V Positionering RET's bij jeugdregio's per 2026	45
BIJLAGE VI Bovenregionaal plan voor 'essentiële functies'	48
BIJLAGE VII Governance en bovenregionale samenwerking.....	51
BIJLAGE VIII Menukaart	53

Inleiding

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel (ENJO) en de regionale expertteams (RET's) van IJsselland en Twente ondersteunen en versterken het jeugdhulpnetwerk in Overijssel. Zij stimuleren samenwerking tussen betrokken partijen, zodat jeugdigen met complexe en meervoudige hulpvragen sneller, beter en dichterbij huis passende hulp ontvangen. Daarbij staat het belang van jeugdigen en gezinnen altijd centraal. Door écht te luisteren en daarop actief te handelen, krijgen zij meer regie over hun eigen toekomst.

Wat willen we bereiken?

Het ENJO en de RET's streven ernaar dat jeugdigen en hun gezinnen met meervoudige complexe hulpvragen passende ondersteuning ontvangen. Ons doel is voorkomen dat jeugdigen en gezinnen tussen wal en schip vallen.

Hoe doen wij dat?

Het ENJO heeft drie functies en heeft daarvoor budget beschikbaar. De drie functies zijn:

1. Consultatie & advies
2. Organisatie van hulp
3. Kennis & leren

Vanuit een onafhankelijke en (boven)regionale positie ondersteunt het ENJO de gemeenten, gecertificeerde instellingen (GI's), jeugdhulporganisaties, RET's en het onderwijs bij het vinden van passende oplossingen. We benutten de bestaande netwerken en starten waar nodig nieuwe samenwerkingen op. Samenwerking is cruciaal – met jeugdigen, gezinnen en professionals zoeken we naar onvoorwaardelijke oplossingen, hoe complex de situatie ook is.

Binnen het ENJO richten wij ons hierbij op vijf thema's (opgaven) binnen de jeugdhulp:

- Werken met de verklarende analyse
- Continuïteit van zorg bij 18-/18+
- Onvoorwaardelijk wonen en ambulante alternatieven
- Eetstoornissen
- Complexe scheidingen

Daarnaast zetten we ons in voor:

- Versterking van cliëntparticipatie
- Doorontwikkeling van de RET's
- Structurele kennisdeling en een lerende praktijk

Terugblik op 2024

Om effectief aan de slag te kunnen met complexe vraagstukken en casuïstiek, is een krachtig, veerkrachtig en goed op elkaar ingespeeld team essentieel. In 2024 vonden enkele personele wisselingen plaats, maar ondanks die veranderingen hebben we als team mooie resultaten behaald. In deze rapportage blikken we terug op:

- De aangemelde casuïstiek bij de RET's
- De voortgang op de verschillende thema's en functies
- De besteding van de beschikbare middelen in 2024

Veel leesplezier!

Saskia Prijs

Programmamanager Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

1. Het RET in 2024

Met het RET kan contact worden opgenomen voor consultatie en advies, wanneer complexe hulpvragen vastlopen. Dit kunnen inhoudelijke vragen zijn, maar ook vragen over vastgelopen samenwerking of visieverschil tussen partijen.

In 2024 hebben we de aanmeldingen van de beide RET's (IJsselland en Twente) bijgehouden. In Overijssel zijn 190 RET-aanmeldingen geregistreerd. Van de 190 aanmeldingen zien we over het gehele jaar de registraties als volgt uitgesplitst over de jeugdhulpregio's:

RET regio	Aantal aangemelde casussen
IJsselland	46
Twente	144

We zien een groot verschil tussen het aantal aanmeldingen voor RET IJsselland en RET Twente. In IJsselland zijn er ongeveer evenveel aanmeldingen als in 2023. In Twente zien we ten opzichte van 2023 een toename van 86 aanmeldingen. Een verklaring voor de toename van het aantal meldingen in Twente is (waarschijnlijk) de start van de Versnellingsaanpak (bijlage I) per maart 2024 en de communicatie over de Versnellingsaanpak en het RET bij verwijzers en organisaties.

Van de 190 geregistreerde aanmeldingen ging het in 107 gevallen om uitgebreide consultatie- en adviesvragen, waarvan 15 in IJsselland en 92 in Twente.

In 2024 hebben er 39 RET-overleggen plaatsgevonden, 25 in IJsselland en 14 in Twente.

In de volgende paragrafen gaan we dieper in op de aanmeldingen van IJsselland en Twente.

1.1 RET IJsselland

Functioneren Regionaal Expertteam

Na een aantal wisselingen van RET-experts in 2024, is het team van RET-IJsselland de tweede helft van 2024 weer stabiel en goed op elkaar ingespeeld. Ook de vervanging bij afwezigheid is goed geregeld.

Vier RET-experts zijn geschoold in het opstellen van een verklarende analyse (VA) en in drie casussen heeft het RET geholpen met het maken van een VA.

We zagen in 2023 dat trauma vaak een rol speelt in de aangemelde casuïstiek. De voorzitter heeft daarom een driedaagse training op het gebied van trauma gevolgd. De voorzitter heeft in 2024 tevens begeleide intervisie gevolgd.

(Door)ontwikkeling RET IJsselland

De RET-experts zijn in 2024 vier keer fysiek samengekomen voor doorontwikkeling. Het thema "mandaat" was in de doorontwikkeling een belangrijk thema. Er is samen met de RET-experts naar hun positie en rol gekeken, om deze opnieuw scherp te krijgen. De RET-experts weten hun rol binnen de eigen organisatie goed, maar vinden het soms nog lastig om hun rol buiten de organisatie te pakken.

Afgelopen jaar zijn de doelstellingen van het GIZ en het RET naast elkaar gelegd om verschillen en overeenkomsten vast te stellen. Vanaf augustus 2024 is er ingezet op het bundelen van de krachten, door elke week de aanmeldingen van het RET en GIZ samen te screenen. Zo wordt samen bepaald waar de aanmelding het beste thuishoort en hoe het opgepakt kan worden.

De inzet van de ervaringsdeskundige wordt als zeer waardevol ervaren. Deze inzet is in 2024 nog vanuit Ixta Noa. We zijn aan het onderzoeken of er een ervaringsdeskundige vanuit een organisatie uit IJsselland kan aansluiten.

Casuïstiekanalyse IJsselland

In 2024 zijn er 46 officiële aanmeldingen gedaan bij het RET. Aanmeldingen worden intern goed bijgehouden en wanneer er daadwerkelijk inzet, zoals een RET-tafel, nodig is dan worden ze ook opgenomen in de landelijke RET-monitor. Van de 46 aanmeldingen zijn er 37 opgenomen in de landelijke monitor. Voor de weergave van het RET in deze jaarrapportage is gebruik gemaakt van beide bronnen.

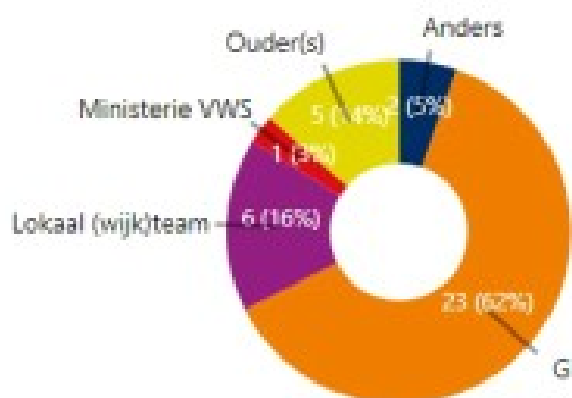
De RET-voorzitter is 19 keer bij een MDO aangesloten om consultatie en advies te bieden, soms samen met een RET expert.

Er hebben 25 RET-overleggen plaats gevonden. Van deze 25 casussen hadden 17 casussen na het RET-overleg nog opvolging nodig, voordat er kon worden afgeschaald. Sommige casussen vragen een kleine of eenmalige opvolging, sommige casussen vragen langdurende procesregie. Voor 7 ernstig vastgelopen casussen, heeft de RET-voorzitter 73 keer een MDO georganiseerd om verder te komen in de casuïstiek.

Voor 10 casussen, waar passend hulpaanbod ontbrak, is een samenwerkingstafel met verschillende organisaties georganiseerd, om toch tot een passende oplossing te komen. Vaak met succes. Het betrekken van organisaties uit de flexibele schil blijkt vaak wat lastiger van de grond te komen. Het heeft geholpen om deze organisaties vanuit gezamenlijke verantwoordelijkheid te benaderen. Voor één casus lukte het niet om tot een gezamenlijke passende oplossing te komen en is de escalatieladder ingezet. Er is contact gelegd met bestuurders van zeven organisaties voor een escalatietafel. Deze escalatie heeft uiteindelijk tot een oplossing geleid.

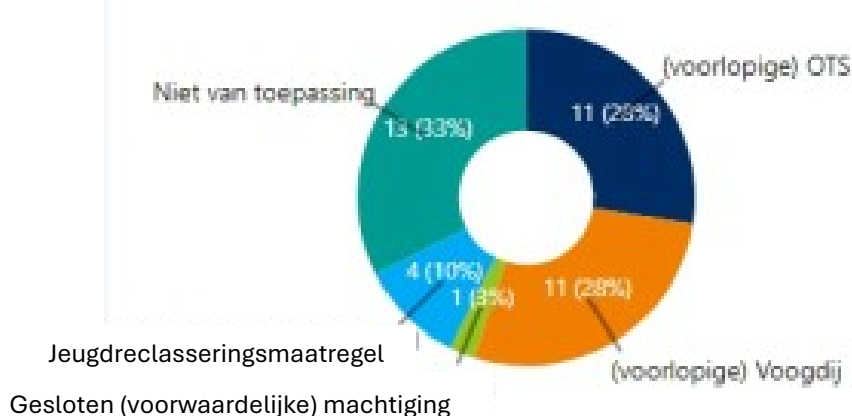
Aanmelders

De meeste aanmeldingen van RET IJsselland komen van de gecertificeerde instellingen. Meer dan de helft (62%) van de verwijzers is een jeugdbeschermer (23 aanmeldingen). Daarop volgen de lokale wijkteams met 6 aanmeldingen. Ook zien we in 2024 dat er 5 aanmeldingen zijn gedaan door ouders. Ouders lijken het RET in 2024 dus beter te vinden. In voorgaande jaren zagen we vrijwel geen aanmeldingen vanuit ouders.

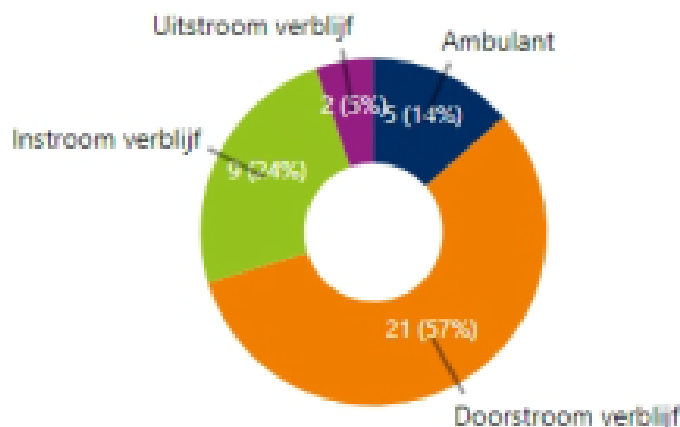
Gemeente	Aantal aanmeldingen
Zwolle	15
Steenwijkerland	3
Hardenberg	4
Deventer	9
Kampen	2
Raalte	6
Olst/Wijhe	1
Ommen	0
Zwartewaterland	3
Staphorst	0
Dalfsen	0
Overige plaatsen	3

Bij ongeveer 66% van de aanmeldingen is er sprake van een maatregel.

Soort aanmeldingen en hulpvragen

De aanmeldingen die in 2024 bij het RET zijn gedaan, waren overwegend aanmeldingen met vragen die betrekking hadden op het ontbreken van tijdige of opvolgende passende hulp.

Doorstroom verblijf

Vragen aan het RET gaan vaak over het vinden van een andere geschikte(re) woon- of verblijfsplek. Vaak worden als redenen voor 'doorplaatsing' genoemd:

- jeugdigen die bijv. agressief gedrag vertonen, weglopen, suïcide pogingen doen, of seksueel grensoverschrijdend gedrag vertonen en daarom wegmoeten.
- jeugdigen die bijna 18 jaar worden en na hun 18de niet bij de aanbieder kunnen blijven.
- jeugdigen met psychiatrische problematiek die in een residentiële of JeugdzorgPlus voorziening verblijven. Voor de hulpvraag heeft de hulp biedende organisatie geen passend antwoord.

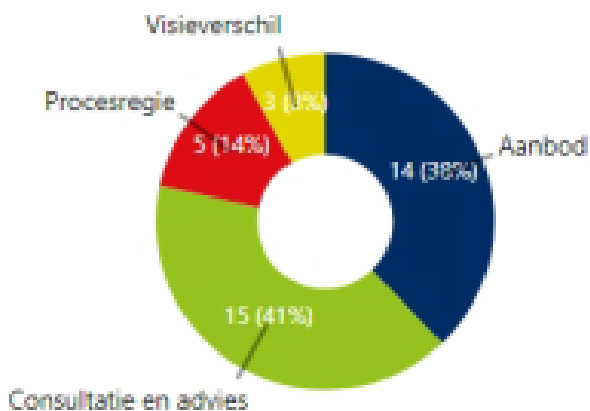
Vastgelopen samenwerking en (toekomst)visie

Ook zien we regelmatig dat de samenwerking tussen verschillende professionals is vastgelopen en dat het niet meer lukt om een toekomstperspectief uit te stippelen. Professionals en jeugdigen hebben dan vaak behoefte aan een gesprek over toekomstperspectief. Het gaat dan om hulp bij het goed in kaart brengen van de situatie en waar goed aan wordt gedaan voor de toekomst.

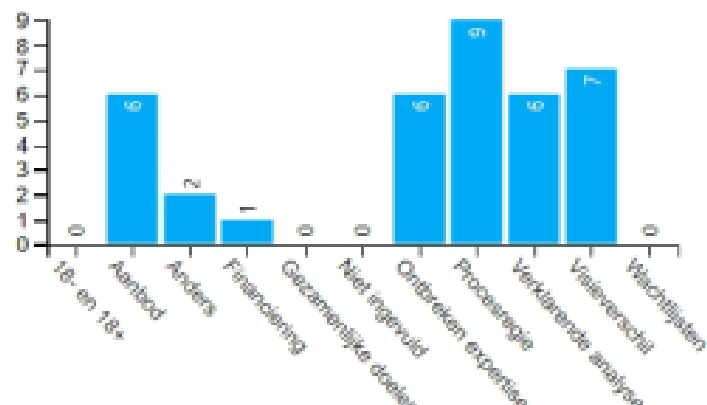
Daarnaast was er in meerdere casussen sprake van visieverschil, waarbij geholpen moet worden om op één lijn te komen. Zie volgende pagina.

Overige vragen aan het RET waren het toevoegen van benodigde expertise, het voeren van procesregie en hulp bij het maken van een verklarende analyse.

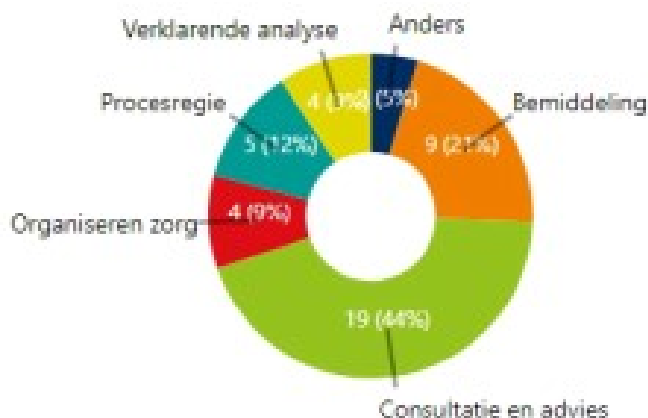
Reden (her) aanmelding

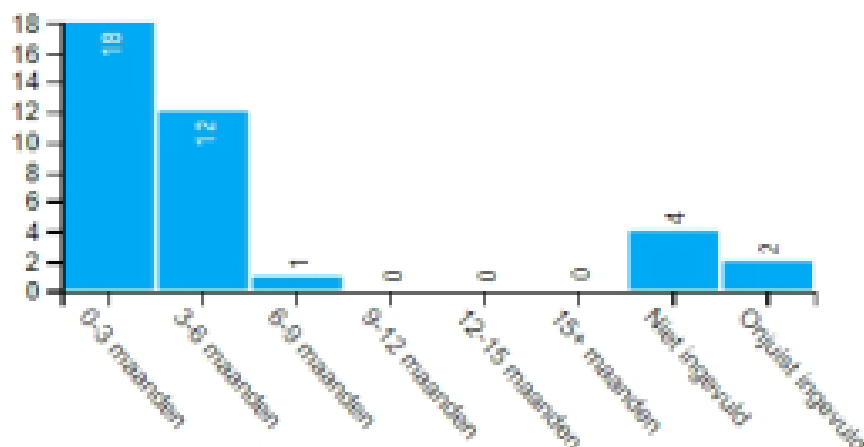
Knelpunt hulpvraag

Hieronder worden de acties weergegeven die het RET, op basis van de vraag aan het RET, heeft uitgevoerd. Consultatie en advies en bemiddeling worden het meest geboden door het RET.

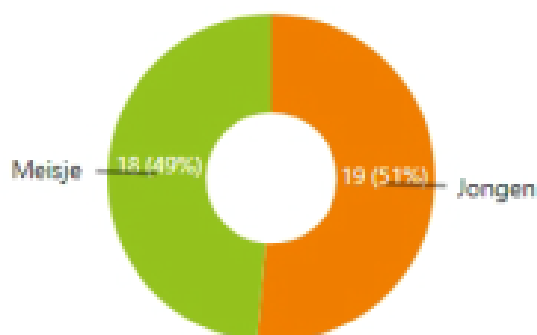

De doorlooptijd van de casuïstiek is afhankelijk van de vraag aan het RET. Meer dan de helft van de casuïstiek kan vrij vlot, binnen drie maanden, worden afgerond en het grootste gedeelte binnen zes maanden. Een aantal casussen vragen langere betrokkenheid en procesregie, waardoor de betrokkenheid van de RET-voorzitter langer dan zes maanden is.

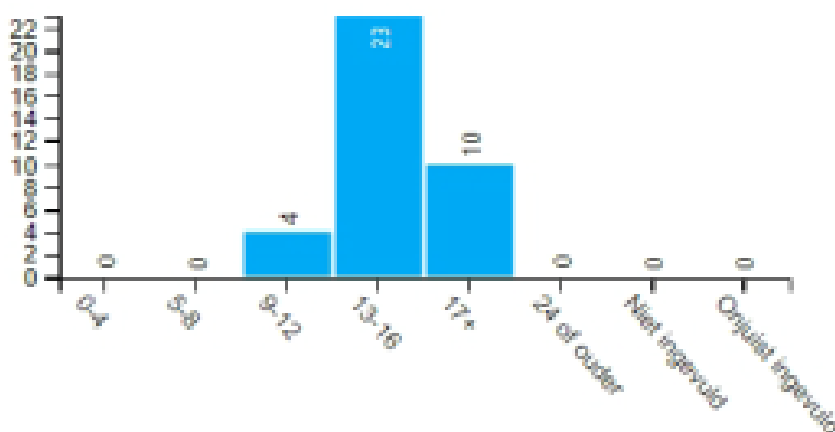

Jeugdigen

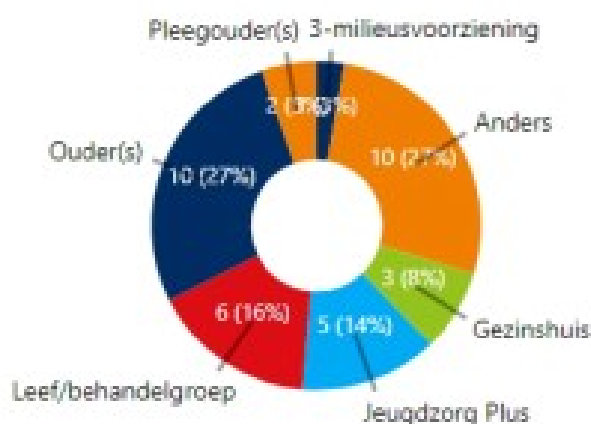
in 2024 is 51% van de aangemelde jeugdigen een jongen en 49% van de aangemelde jeugdigen een meisje.

Net als in 2023, zien we in 2024 dat het grootste aantal jeugdigen in de leeftijdscategorie 13 tot en met 16 jaar valt. Dit percentage is 62%. Daarna volgt de groep jeugdigen die 17+ is (met 27%). Vier jeugdigen zijn jonger en vallen in de leeftijdscategorie van 9 tot 12 jaar.

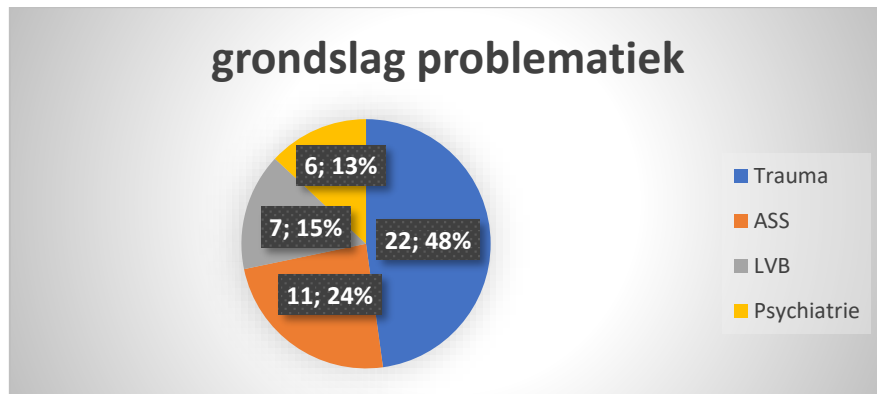

Bij 10 van 37 aanmeldingen woont de jeugdige bij ouders. 27 jeugdigen verblijven of wonen elders. Onder de categorie 'anders' vallen vooral crisisplaatsingen.

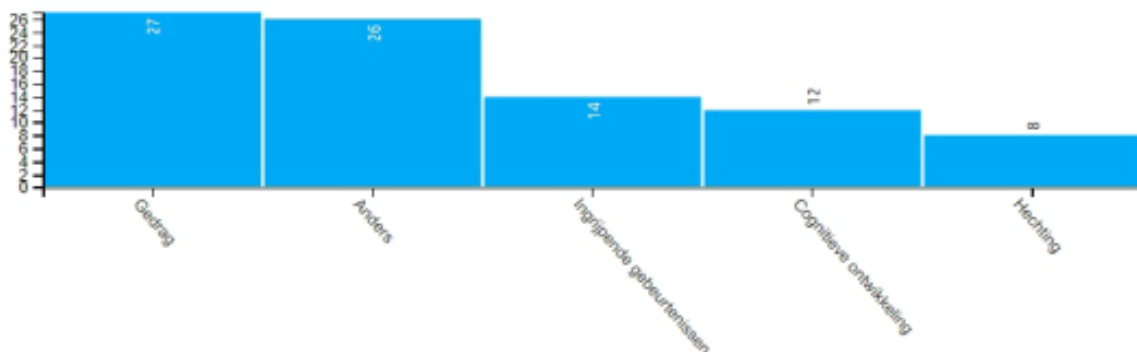

Problematiek jeugdigen en ouders

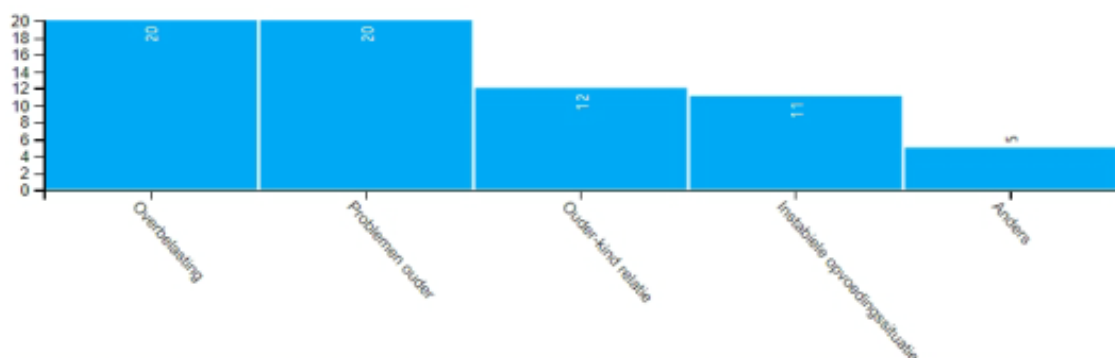
Van de 46 aanmeldingen zien we bij de jeugdigen dat er 22 keer sprake is van trauma, gevolgd door 11 keer een diagnose binnen het autisme spectrumstoornis, 7 keer een licht verstandelijke beperking en 6 keer overige psychiatrische problematiek.

Trauma en overige psychiatrische hulpvragen zien we dus het vaakst als voorliggende problematiek van de jeugdige. Daarnaast zien we dat er diverse problematiek bijkomt, wat maakt dat we spreken van complexe meervoudige problematiek of hulpvragen. De bijkomende problematiek varieert van gedragsproblematiek, hechting, eetstoornis, suïcidaliteit, seksueel grensoverschrijdend gedrag, weglopen, aanraking met justitie en drugsgebruik.

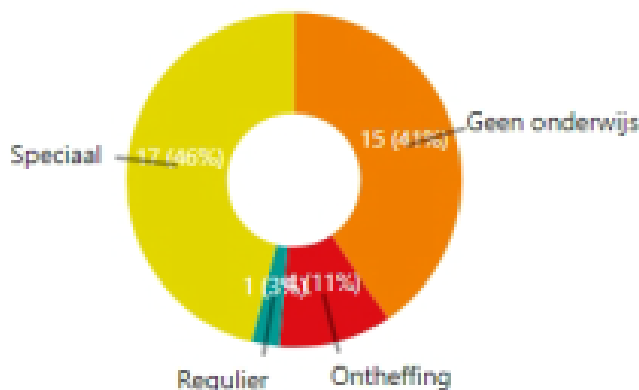
Bij de ouders wordt vooral vaak overbelasting en problematiek bij de ouder(s) zelf genoemd (zie hieronder). Ook problemen in de ouder-kind relatie en een instabiele opvoedingssituatie maken vaak onderdeel uit van de problematiek.

Onderwijs

Van de 37 jeugdigen volgden in 2024:

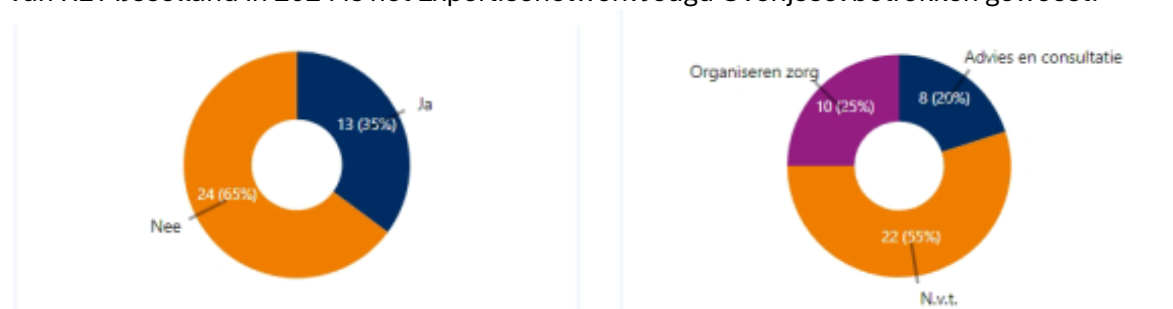
- 17 jeugdigen (46%) speciaal onderwijs;
- 15 jeugdigen (41%) geen onderwijs;
- 1 jeugdige (3%) regulier onderwijs;
- En bij 11% van de jeugdigen was er sprake van ontheffing.

Dit betekent dat in 2024 het grootste gedeelte van de jeugdigen speciaal onderwijs volgden en bijna de helft van de jeugdigen geen onderwijs volgden. Bij deze laatste groep jeugdigen zie je in de monitor veelal een combinatie van hechting, trauma en gedrag in de problematiek.

Betrokkenheid Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is er om het RET te ondersteunen, te faciliteren en te helpen door te ontwikkelen, zodat we op (boven)regionaal niveau, hoe complex de casus ook is, een oplossing kunnen bieden aan alle jeugdigen en ouders. Bij 13 casussen van de 37 casussen van RET IJsselland in 2024 is het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel betrokken geweest.

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is betrokken bij casuïstiek waarin het organiseren van hulp stagneerde of waar advies en consultatie werd gevraagd om verder te komen in de casus. De drie belangrijkste redenen waarvoor het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel bij de casuïstiek betrokken werd:

1. Sparren of de goede stappen worden genomen of over de te nemen vervolgstappen.
2. Het ontbreken van passend aanbod en duurzaam perspectief, nadat wel al duidelijk was geworden welke hulp nodig is. Eenmaal is de escalatieladder ingezet.
3. Overleg over het beschikbaar stellen van financiële middelen t.b.v. individuele casuïstiek of ontwikkeling van oplossing en invulling voor hiaten in de jeugdhulp.

1.2 RET Twente

Het afgelopen jaar hebben veel veranderingen plaatsgevonden binnen RET-Twente. In maart is in Twente de versnellingsaanpak gestart. Het RET maakt onderdeel uit van de versnellingsaanpak¹. De versnellingsaanpak heeft voor veranderingen gezorgd binnen RET-Twente en dit heeft wat anders gevraagd van de RET-voorzitter, de ondersteuner en de experts.

Per april 2024 is de RET-voorzitter gestopt en is er een vacature uitgegaan. De nieuwe RET-voorzitter is per september gestart en in de tussenperiode heeft de netwerkcoördinator het voorzitterschap op zich genomen. Ook zijn er wisselingen geweest binnen de groep RET-experts. Sinds de start van de versnellingsaanpak zien we een flinke toename van het aantal aanmeldingen. Er zijn gemiddeld twaalf aanmeldingen per maand (eerder zo'n 5 per maand).

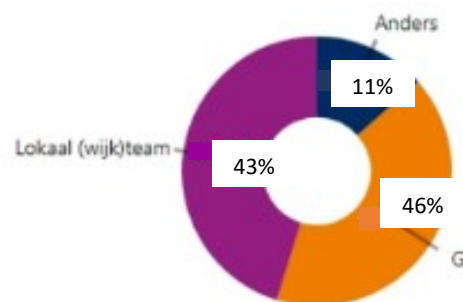
Casuïstiekanalyse Twente

De aanmeldingen die bij het RET binnenkomen, worden vastgelegd in de landelijke monitor. Helaas is door het implementeren van de versnellingsaanpak en het wisselen van de RET-voorzitters de informatie in Twente op een andere manier bijgehouden, waardoor we de cijfers op een andere manier (vanuit Excel) moeten weergeven. In de landelijk monitor zijn 104 casussen geüpload, maar wel met beperkte informatie. Afgelopen jaar hebben we eraan gewerkt om het invoeren van de RET-monitor voor de voorzitters te vergemakkelijken, waardoor we in 2025 weer een beter beeld kunnen geven via de landelijke RET-monitor.

Aanmelders

In de verdeling verwijzers zien we dat ongeveer de helft van de aanmeldingen vanuit de GI is en de andere helft vanuit een gemeentelijke toegang.

Aanmelder	Aantal
GI	66
Lokale toegang	62
Onderwijs	4
Thuiszitterstafel	1
Zorgaanbieder	11
Eindtotaal	144

In onderstaande tabel zien we dat de meeste aangemelde jeugdigen uit Enschede, Hengelo, Almelo en Twenterand komen.

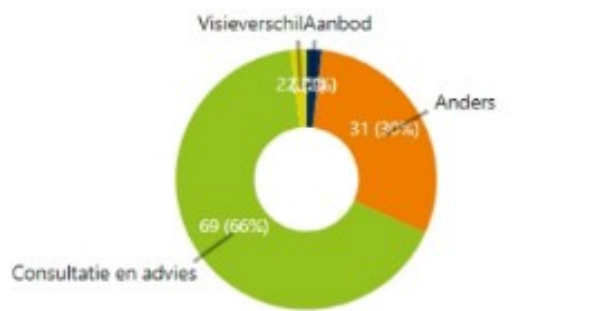
Woonplaats aangemelde jeugdige	Aantal
Almelo	18
Borne	5
Dinkelland	1
Enschede	31
Haaksbergen	2
Hellendoorn	4
Hengelo	25
Hof van Twente	7
Losser	7

Woonplaats aangemelde jeugdige	Aantal
Oldenzaal	7
Onbekend	5
Rijssen-Holten	7
Tubbergen	5
Twenterand	15
Wierden	4
Rotterdam	1
Eindtotaal	144

¹ [Update Versnellingsaanpak Twente: interview met Esther van den Broeke - Expertisenetwerk Jeugd Overijssel](#)
[Update RET Twente en Versnellingsaanpak Twente - Expertisenetwerk Jeugd Overijssel](#)

Soort aanmeldingen en hulpvragen

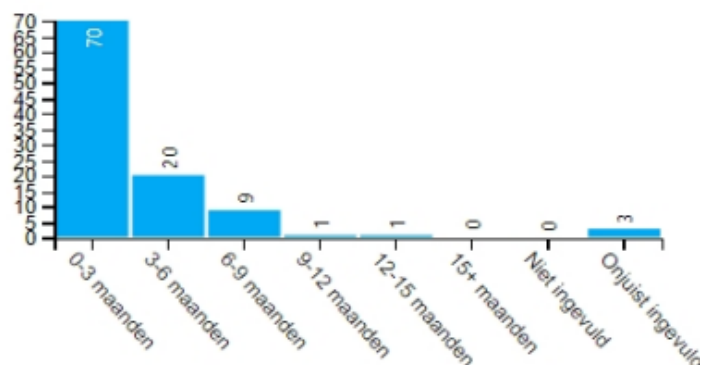
In 2024 is het RET-Twente 144 keer benaderd. 104 casussen zijn opgenomen in de landelijk monitor. In 2024 is het RET het vaakst benaderd voor consultatie en advies.

De aangemelde casussen worden getriageerd en besproken in RET-AnderS. Dat is een overleg tussen de RET-Voorzitter, een expert van het RET en de aanvoerders van de beide Teams AnderS. Vanuit daar is besloten om Team AnderS zo'n 40 keer in te zetten.

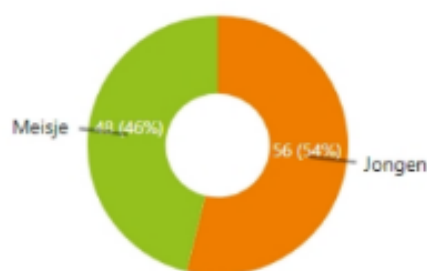
Het RET heeft in 2024 ongeveer 80 keer consultatie en advies geboden. Daarnaast is de RET-voorzitter meerdere keren een als onafhankelijk voorzitter bij een overleg aangesloten en is er minimaal 8 keer een ronde tafel² georganiseerd.

De doorlooptijd van de casuïstiek is afhankelijk van de vraag aan het RET. Meer dan de helft van de casuïstiek kan binnen nul tot drie maanden worden afgerond en het grootste gedeelte binnen zes maanden. Een aantal casussen vragen langer durende betrokkenheid en procesregie, waardoor de betrokkenheid van RET-voorzitter een langere tijd bestrijkt.

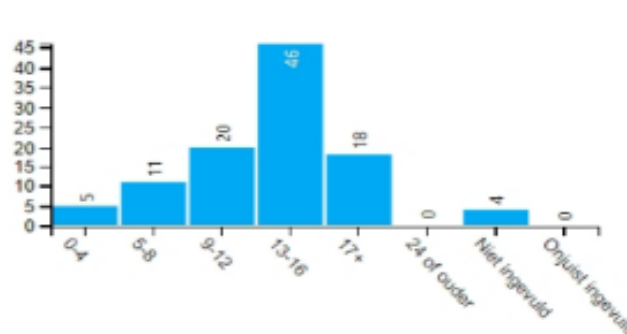
Jeugdigen

Meer dan de helft (54%) van de aanmeldingen betreft jongens en de andere helft (46%) meisjes.

² Een ronde tafel is een overleg waarbij betrokkenen samenkomen om de situatie te bespreken en samen tot passende hulp/ oplossingen te komen. Het doel is om samenwerking, afstemming en maatwerk te bevorderen.

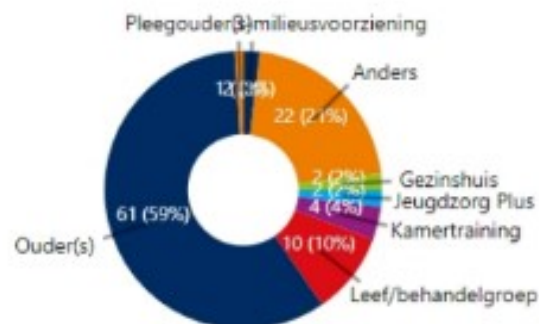
Bij de aanmeldingen zien we, in de landelijke monitor, dat de aangemelde jeugdigen tussen de 0 en 18 jaar oud zijn. We zien dat grootste groep jeugdigen valt in de leeftijdscategorie 13-16 jaar.

In het Excel-bestand zien we dat het grootste aantal aangemelde jeugdigen geboren is tussen 2007 (17 jaar) en 2012 (12 jaar). Meer dan de helft van de jeugdigen zijn 15 of 16 jaar.

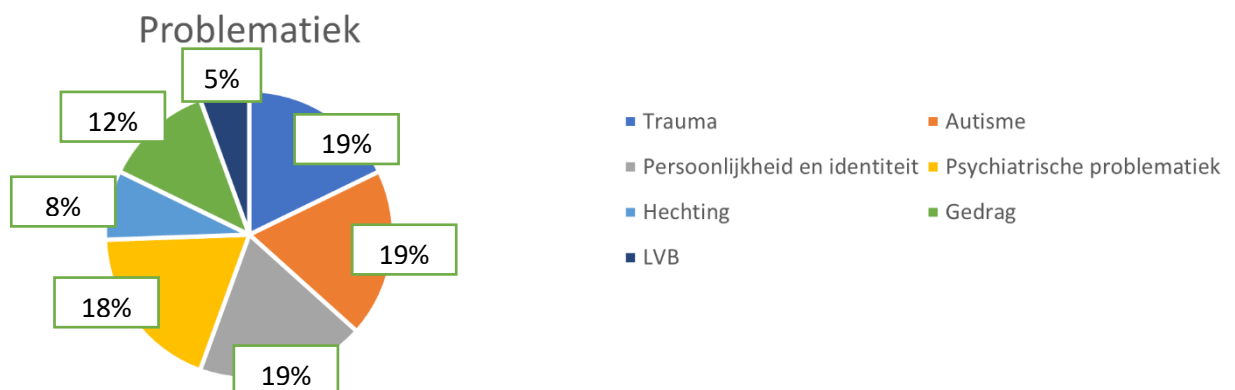
Verwijzer	2007	2008	2009	2010	2011	2012
GI	7	15	10	3	6	4
Lokale toegang	5	12	8	6	7	4
Onderwijs			1			1
Thuiszitterstafel		1				
Zorgaanbieder	1	1	2			3
Eindtotaal	13	29	21	9	13	12

Bij 61 van de 104 geregistreerde aanmeldingen, in de landelijke monitor, woont de jeugdige bij ouders. Bij de overige aanmeldingen verblijft of woont de jeugdige elders.

Problematiek jeugdigen en ouders

Zoals beschreven, is de data op een andere wijze bijgehouden. Onderstaande kunnen we uit het Excel-bestand halen en is omgezet in een grafiek.

We zien dat trauma, persoonlijkheidsontwikkeling/ identiteit, autisme en overige psychiatrische problematiek het vaakst worden genoemd als voorliggende problematiek van de jeugdige. Daarnaast spelen ook regelmatig hechting, gedrag en een licht verstandelijke beperking een rol in de problematiek. Bij veel aanmeldingen zie je dat gedrag vaak als overige problematiek wordt genoemd. Genderproblematiek, in aanraking zijn geweest met justitie en ADHD worden een aantal keren genoemd.

Bij de ouders is er regelmatig sprake van problemen bij de ouder(s) zelf, problemen in de ouder-kindrelatie, een instabiele opvoedingssituatie onder andere door scheiding en huiselijk geweld. Er wordt tweemaal gevraagd om huisvesting voor een moeder en jong kind met passende hulp.

Er waren meer dan 13 vragen waar de vraag ging over een geschikte woon- of verblijfsplek. Hiervan is er minimaal 9 keer gevraagd om een doorplaatsing en 3 keer om onvoorwaardelijk wonen met een WLZ-indicatie. De overgang naar 18 jaar en perspectief is ook 3 keer vastgelegd.

Onderwijs

In de data van Twente zien we zo'n 10 casussen waarbij is vastgelegd dat er sprake is van schoolverzuim en waar de vraag is gesteld om te helpen richting schoolgang of dagbesteding.

Betrokkenheid Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is er om het RET te ondersteunen, te faciliteren en te helpen met door ontwikkelen, zodat we op (boven)regionaal niveau, hoe complex de casus ook is, een oplossing kunnen bieden aan alle jeugdigen en ouders. Van de casuïstiek in Twente is niet bijgehouden hoe vaak het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel betrokken is geweest.

Wel weten we dat het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel, net als in IJsselland, is betrokken op het moment dat het organiseren van hulp stagneerde, er maatwerk nodig was of voor advies om verder te komen in een casus. De redenen waarvoor het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel bij de casuïstiek betrokken werd:

1. Sparren of goede stappen worden genomen of over de te nemen vervolgstappen.
2. Het ontbreken van passend aanbod en duurzaam perspectief, nadat wel al duidelijk was geworden welke zorg nodig is.
3. Overleg over het beschikbaar stellen van financiële middelen t.b.v. individuele casuïstiek of ontwikkeling van oplossing en invulling voor hiaten in de jeugdhulp.

1.3 Doorontwikkeling RET 2024

Naast ondersteuning bij casuïstiek versterkt het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel de doorontwikkeling van het RET in Overijssel. Voor de RET's krijgt dit onder andere vorm door:

- Het meedenken met de opzet en organisatie van de beide RET's;
- Coaching en ontwikkeling van de voorzitters;
- Ontwikkelen en aanbieden van scholing aan (leden van) de beide RET's;
- Het faciliteren van de doorontwikkeling, het samenwerken en samen leren van de RET's.

In 2024 hebben we het daarom het volgende gedaan of in gang gezet:

1. We hebben bij beide RET's ingezet op het uitbreiden en verstevigen van de functie advies en consultatie.
2. In IJsselland is het RET gaan werken met een samenwerkingstafel, waarbij er met specifieke partijen om tafel wordt gegaan om een passende plaatsing te realiseren. Deze

samenwerkingstafel staat los van de inhoudelijke RET-tafel waar het gaat om een inhoudelijk advies.

3. De RET-voorzitters hebben zesmaal begeleide intervisie gehad, samen met de voorzitters van de jeugdbeschermingstafels van regio Twente. Daarnaast hebben de RET-voorzitters intervisie en/of overleg gehad met de RET-voorzitters van Gelderland.
4. Er hebben meerdere fysieke bijeenkomsten van de beide RET's plaatsgevonden, waarin ontmoeten van de experts en de voorzitter en doorontwikkeling van het RET centraal hebben gestaan.
5. De RET-voorzitters en het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel hebben het RET en de functies van het RET binnen beide regio's onder de aandacht gebracht.
6. Overleg en triage tussen het GIZ en RET-IJsselland is op gang gebracht.
7. RET-Twente is een doorontwikkeling aangegaan met de versnellingsaanpak.

1.4 Advisering toekomstige positionering RET

In Overijssel is ervoor gekozen om, per 2022, de beide RET's (IJsselland en Twente) onder te brengen bij het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel en dus centrumgemeente Enschede. Overijssel is hiermee het enige landsdeel dat het RET heeft gepositioneerd onder een Bovenregionaal Expertisenetwerk. De positionering van het RET bij het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel heeft voordelen gebracht, maar ook knelpunten.

In de stuurgroep van juli en van december 2024 is de herpositionering van het RET besproken. Het advies aan de stuurgroep van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is om als jeugdregio's zorg te dragen voor een duurzame en effectieve positionering van de Regionale Expertteams (RET), die bijdraagt aan een integraal jeugdhulpsysteem waarin passende hulp voor jeugdigen met complexe hulpvragen is geborgd, door per januari 2026 RET IJsselland onder te brengen bij het RSJ IJsselland en RET Twente bij het OZJT.

Voordelen van positionering van het RET bij de jeugdregio:

- Alignement met landelijke ontwikkelingen, zoals de wet 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg', waarin jeugdregio's formeel verantwoordelijk zijn voor een RET.
- Het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor een goed functionerend RET om te komen tot passende hulp, wordt (weer) explicieter bij de gemeenten en regio belegd.
- Signalen en urgenties die bij het RET op tafel komen, worden directer gevoeld binnen de jeugdhulpregio. De jeugdhulpregio staat nu op afstand van het RET en visa versa.
- Meer regie op de doorontwikkeling van een dekkend jeugdhulplandschap en de positie van het RET hierin, in de regio.
- Nauwere samenwerking tussen de jeugdhulpregio en de jeugdhulpaanbieders.
- Verbeterde integratie, door aansluiting van het RET op de regionale dynamiek en andere regionale functies, zoals contractmanagement, inkoop en transformatieopgaven.
- Versterking van de opdrachtgeversrol van gemeenten voor passende jeugdhulp door aanbieders.
- Het Expertisenetwerk is een tijdelijk programma en de RET is een 'blijvende' wettelijke regionale functie.

In de stuurgroep van december 2024 hebben de bestuurders aangegeven het erover eens te zijn dat de beste positionering van het RET bij de jeugdregio is en beide regio's hebben aangegeven bereid te zijn om het proces aan te gaan om per 2026 de RET's onder te brengen bij de jeugdregio, mits de condities en voorwaarden dit toelaten.

2. Aan de slag met de opgaven met het netwerk

Om passende hulp te kunnen bieden aan alle jeugdigen en gezinnen met complexe hulpvragen, helpt het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel de transformatie van jeugdhulp vorm te geven. De programmamanager en de netwerkcoördinator zijn aangesloten bij het netwerk in de beide regio's en faciliteren, verbinden, stimuleren en ondersteunen de partijen om passende oplossingen te vinden en te ontwikkelen. Dit doen zij door het samenwerken en samen leren te bevorderen en het organiseren van passende hulp(vormen) aan te jagen.

Het ENJO focust zich op vijf thema's, die bij de opstart van het ENJO zijn gekozen met het netwerk. Deze thema's zijn:

1. Verklarende Analyse;
2. Onvoorwaardelijk wonen;
3. Continuïteit van zorg bij jeugdigen die 18 jaar worden (18-/18+);
4. Eetstoornissen;
5. Complexe scheidingen.

In de volgende paragrafen beschrijven we de ontwikkelingen per opgave.

Er zijn in 2024 twee netwerkcoördinatoren gestart om aan de slag te gaan met de opgaven. Onze wens was één netwerkcoördinator voor IJsselland en één voor Twente. Echter door gebrek aan sollicitanten voor IJsselland hebben we de twee netwerkcoördinatoren aangenomen en de opgaven verdeeld. Helaas is er één van de twee coördinatoren alweer gestopt. Daarop hebben gesprekken plaatsgevonden met regio IJsselland om een netwerkcoördinator aan te nemen voor IJsselland. Er is echter aangegeven dat er, op dit moment, geen behoefte is aan een netwerkcoördinator speciaal voor IJsselland. Daarom ondersteunen de programmamanager en de netwerkcoördinator de organisaties en ontwikkelingen in de beide regio's.

2.1 Verklarend analyseren (VA)

Wanneer je met jeugdigen en gezinnen werkt, is het essentieel om niet alleen de symptomen van de problemen te herkennen, maar ook de onderliggende oorzaken en patronen te begrijpen. Verklarende analyseren, door het maken van een gedeelde verklarende analyse, helpt om op een gestructureerde en diepgaande manier de situatie van een jeugdige te onderzoeken en te begrijpen en te komen tot passende oplossingen. Daarom stimuleert het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel organisaties en professionals om te werken met de verklarende analyse. Het ENJO ondersteunt, faciliteert en financiert initiatieven in Overijssel die het opleiden en trainen van professionals om te werken met een verklarende analyse als doel hebben.

In 2024 stond scholing, het creëren van draagvlak en de implementatie van het verklarend analyseren centraal. Een aantal jaren geleden is er in Overijssel gekozen om de verklarende analyse te implementeren via een olievlek beweging. We zagen echter dat de beweging hiermee te weinig op gang kwam. In 2024 hebben beide regio's de wens geuit om actief aan de slag te gaan met de verklarende analyse. Daarom hebben wij de twee regio's geholpen een plan te schrijven om de verklarende analyse breder in de beide regio's te implementeren. Met dit plan zetten we in 2025 in op een uitgebreidere en duurzame uitrol van de VA. Dit houdt in dat in 2025 gemeenten en aanbieders worden ondersteund met de implementatie en het trainen. Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel financiert de trainingen. Ook willen we professionals trainen via het train-de-trainer model.

Naast partijen die al wel getraind zijn, zijn in 2024 verschillende partijen (aanbieders en gemeenten) benaderd en is getracht hen te motiveren voor de inzet van de verklarende analyse.

De inhoudelijk meerwaarde wordt inmiddels gezien. De VA wordt steeds breder gedragen in het netwerk en de vraag naar trainingen groeit. Er is gewerkt aan verdere implementatie in de regio's en alle overige geïnteresseerde organisaties zijn ondersteund in het organiseren van een training. De trainingen worden verzorgd door Molendrift.

Door de olievlekbeweging, die de afgelopen jaren plaatsvond, was er weinig zicht op het actuele aantal getrainde professionals. We hebben eind november 2024 een enquête uitgezet om zicht te krijgen op het actieve gebruik van de verklarende analyse en de scholingsbehoeften. Molendrift is ook gevraagd een namenlijst van getrainde professionals in Overijssel aan te leveren. Inmiddels hebben we een beeld van getrainde professionals.

Binnen een aantal projecten in de regio's zijn medewerkers getraind in het werken met de verklarende analyse, zoals medewerkers van het GIZ in IJsselland en medewerkers van de pilot Startpunt Jeugd binnen de Aanpak Wachttijden Jeugd Twente.

2.2 Continuïteit van zorg bij jeugdigen die 18 jaar worden/zijn

In 2024 is dit thema opgepakt door onze nieuwe netwerkcoördinator. Zij is in het netwerk aan de slag gegaan met onderzoeken waar tegenaan gelopen wordt bij de overgang naar 18 jaar en hoe we dit thema verder kunnen brengen. Opvallend is dat er veel wordt gesproken over het thema 18-18+, maar dat er geen eenduidig antwoord is op de vraag waar men tegenaan loopt en wat er anders zou moeten. De netwerkcoördinator heeft allerlei lijntjes in het land gelegd om te leren van initiatieven daar. Dit wordt vervolgd in 2025.

In IJsselland zijn er contacten geweest met o.a. contractmanagement over dit thema en in Twente helpen we met het neerzetten van het coördinatiepunt wonen en verblijf, welke ook inzicht zal geven in problemen m.b.t. verblijf en de overgang naar 18 jaar. We blijven dit volgen.

2.3 Organiseren van integrale hulp en onvoorwaardelijk wonen

Via deelname aan en betrokkenheid bij de werkgroep 'af- en ombouw JeugdzorgPlus' zijn beide regio's en het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel betrokken bij het landsdeelplan Oost. Dit is samen met de zeven regio's van Gelderland en BOEG³. We hebben het afgelopen jaar geïnvesteerd op de verbinding tussen deze partijen en de samenwerking tussen de regio's Twente en IJsselland. De stuurgroep van december heeft in het teken gestaan van het versterken van de bovenregionale samenwerking (bijlage IV). Dit wordt vervolgd in 2025.

Binnen IJsselland wordt het thema integrale (ambulante) hulp en onvoorwaardelijk wonen opgepakt binnen het Transformatieconvenant en in Twente wordt dit opgepakt binnen actielijn 1 van de Samenwerkingsagenda. Beide regio's zetten in op 0-uisplaatsingen. Mocht een uithuisplaatsing toch nodig zijn, dan vindt dit zo thuis en nabij mogelijk plaats. Vanuit het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel ondersteunen we deze ontwikkelingen door financiële middelen beschikbaar te stellen en door het leveren van mens- en meedenkkracht.

IJsselland - Transformatieconvenant

Voorbeelden in IJsselland zijn het GIZ, Pleegzorg dichtbij en het K-EET netwerk en de gezamenlijk screening binnen het K-EET netwerk. Ook is er in 2024 een analyse gestart naar de benodigde kleinschalig gezinsgerichte woonvormen (KWW's) in de regio IJsselland. Dit is gefinancierd door het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel en wordt in nauwe samenwerking vormgegeven. De analyse loopt tot maart 2025. Hieruit volgt een advies met richting.

³ [Expertisenetwerk jeugdhulp Gelderland \(BOEG\) - G7 | de zeven Gelderse jeugdregio's](#)

Twente - Samenwerkingsagenda

Binnen actielijn 1 van de Samenwerkingsagenda Jeugd Twente hebben we in 2024 geholpen met onder andere de versnellingsaanpak en het coördinatiepunt wonen en verblijf. In Twente wordt het K-EET netwerk gecoördineerd door de netwerkcoördinator van het ENJO en hebben we impuls gelden beschikbaar gesteld voor Pleegzorg dichtbij.

Actielijn 2 van de Samenwerkingsagenda houdt zich bezig met de verbinding tussen onderwijs en jeugdhulp. Er wordt gekeken naar een vorm van integraal dagprogramma en onderwijs voor jeugdigen die nu in de JeugdzorgPlus verblijven. We ondersteunen deze ontwikkeling en helpen waar we kunnen. Deze ontwikkeling zien we ook binnen het landsdeelplan Oost af- en ombouw JeugdzorgPlus en we proberen dit met elkaar te verbinden.

Naast de ondersteuning in beide regio's hebben wij ons overstijgend bezig gehouden met het thema onvoorwaardelijk wonen en integrale ambulante alternatieven. We hebben ontwikkelingen en partijen met elkaar verbonden. We hebben verschillende ontwikkelingen aangejaagd en geprobeerd verder te brengen, zoals de versnellingsaanpak en het coördinatiepunt wonen en verblijf. Er zijn verschillende organisaties door ons ondersteund om te komen tot innovaties (en impulsaanvragen).

2.4 Eetstoornissen

In Overijssel zijn twee K-EET netwerken, één in IJsselland en één Twente, die beide zelfstandig functioneren. Er is afgelopen jaar een nieuwe netwerkcoördinator aangesteld die de beide K-EET netwerken coördineert en versterkt. Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel faciliteert en ondersteunt de K-EET ontwikkelagenda en onderhoudt de verbinding met landelijke ontwikkelingen. De netwerkcoördinator heeft deelgenomen aan de landelijke bijeenkomsten. Tot april had de programmamanager deze taak op zich genomen.

Stip op de horizon van K-EET IJsselland is één aanmeldpunt voor eetstoornissen. K-EET IJsselland heeft een impulsaanvraag bij het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel ingediend om het K-EET netwerk te versterken, door leren van en met elkaar, en gezamenlijk aanmeldingen te kunnen oppakken. De aanvraag is goedgekeurd en de pilot is gestart in 2024.

De organisaties binnen het K-EET netwerk in Twente had al samenwerkingsafspraken. Ze zijn opnieuw in gesprek geweest over de visie en over wat ze van elkaar verwachten in het behandelen van eetstoornissen. De bouwstenen zijn doorgenomen en de preventiegroep is nieuw leven ingeblazen.

2.5 Complexe scheidingen

Zowel in Twente als in IJsselland lopen op lokaal en regionaal niveau de nodige projecten op dit onderwerp. Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel volgt de projecten rondom dit onderwerp en legt verbindingen tussen alle projecten vanuit gemeenten, jeugdregio's en zorgaanbieders in Overijssel, zodat men van elkaar kan leren en kan overnemen. Het Expertisenetwerk heeft ondersteund bij de totstandkoming van het plan 'Complexe scheidingen' in Twente. IJsselland heeft aangegeven niet echt behoefte te hebben om dit thema op (boven)regionale schaal op te pakken.

3 Clientparticipatie

Participatie van jeugdigen en ouders kan op verschillende niveaus worden uitgevoerd. Met het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel geven we de stem van de jeugdige en ouders een plek in het jeugdhulpdomein. Echter gaat cliëntparticipatie over veel meer dan het horen van de stem van de jeugdige of ouder. In Overijssel werken we toe naar de ambitie dat jeugdigen en ouders coproduceren en daar waar mogelijk (mee) beslissen. Deze hoge mate van participatie vraagt om een aantal structurele veranderingen in het huidige jeugdhulpstelsel. Om bottom-up, vanuit de samenleving, veranderingen aan te jagen is het nodig dat op alle niveaus jeugdigen en ouders een gelijkwaardige positie krijgen.

3.1 Ervaringsdeskundigheid

Binnen het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel zetten we in op verschillende manieren van uitbreiding van ervaringsdeskundigheid.

Inzet bij het RET:

Er zijn twee ervaringsdeskundigen, gedetacheerd vanuit Ixta Noa, vast lid van het RET-IJsselland en RET-Twente. Er zijn procesafspraken over de rol en taken van de ervaringsdeskundige vóór, tijdens en na een RET-overleg. Afgelopen jaar hebben gesprekken plaatsgevonden over de positie van de ervaringsdeskundige en hoe deze het meeste tot z'n recht komt. In IJsselland zijn we op zoek naar een ervaringsdeskundige vanuit het netwerk in IJsselland.

Opzetten leernetwerk ervaringsdeskundigheid:

Afgelopen jaar hebben we de aanvraag voor het opzetten van een leernetwerk ervaringsdeskundigheid (LEJO) na aanpassingen goedgekeurd. Het LEJO draagt bij aan een cultuuromslag bij organisaties in de jeugdhulp. Het leernetwerk is bedoeld om beter te gaan luisteren naar jeugdigen en ouders en hen dus beter te horen. Het cliëntperspectief vormt aanknopingspunten voor hulp gericht op normaliseren.

Binnen het LEJO wordt de stem van jeugdigen en (pleeg)ouders gelijkwaardig gepositioneerd ten opzichte van die van professionals en wetenschappers. Door medewerkers eveneens te stimuleren eigen ervaringen passend te benutten ontstaat menselijke, zorgzame en authentieke nabijheid. Hiermee wordt bijgedragen aan het normaliseren van kwetsbaarheden.

3.2 JIM (Jouw Ingebracht Mentor)

Vanuit JIM-werkt wordt een landelijk programma uitgerold genaamd JIM-pact. Dit is een lerend netwerk waarin tien jeugdzorgorganisaties door heel Nederland twee JIM-trainers opleiden. Deze JIM-trainers trainen vervolgens intern en extern de eigen organisatie nieuwe JIM-trainers. Vanuit Overijssel doet sowieso Jarabee mee (in samenwerking met Gemeente Hengelo). Trias is met JIM-werkt in gesprek of zij ook deel kunnen nemen aan het programma. Dit programma sluit aan bij de resultaten van de quick-scan van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel, namelijk: hoe kunnen we ervaringskennis vanuit het informele netwerk benutten en als gelijkwaardige kennisbron te zien.

In de regio Twente was vanuit meerdere partijen (gemeenten en aanbieders) de wens om met JIM aan de slag te gaan. Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel heeft geholpen om partijen te verbinden en samen een plan te schrijven. In februari 2024 heeft er een Masterclass JIM plaatsgevonden, waarin een projectgroep van vier leden is samengesteld. Deze leden zijn ambassadeur voor de inzet van JIM. De groep is inmiddels uitgebreid met verschillende professionals, vanuit gemeenten en aanbieders. Op 21 oktober 2024 heeft er een sessie plaatsgevonden waarin is gebrainstormd over 'JIM in Twente'. De resultaten hiervan zijn

uitgewerkt in een plan. We zijn met de Twentse Koers en de Samenwerkingsagenda in overleg, waar deze ontwikkeling het beste gepositioneerd en verder gebracht kan worden, uiteraard met ondersteuning van het ENJO.

3.3 Overig

Er hebben meerdere overleggen plaatsgevonden met onder andere Ixta Noa over de inbreng van ervaringsdeskundigheid en de rol van ervaringsdeskundigen. Hoe en waar kunnen de ervaringsdeskundigen de meeste impact maken. Dit is en blijft een zoektocht en deze zoektocht blijven we continueren in 2025.

[Visuele checklist Cliëntperspectief.pdf](#)

4 Communicatie

Ons doel is om het jeugdhulpnetwerk te vergroten en verstevigen en samen te leren en verbeteren. De afgelopen jaren was het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel onvoldoende op de kaart gekomen. Men wist niet zo goed waar het RET en het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel voor was en wat zij wel en niet binnen het netwerk kunnen betekenen. In 2024 is een strategisch communicatieplan opgesteld. De zichtbaarheid van het Expertisenetwerk is vergroot via het strategisch communicatieplan en wordt verder uitgerold in 2025. De nieuwsbrieven bereikten een breed publiek, en LinkedIn werd actief ingezet. Het plan voor 2025 richt zich op betere bekendheid en samenwerking binnen en tussen de regio's en willen we de website aanpassen voor het lerend netwerk. We willen per opgave meer kennis en informatie delen. In 2025 zal er een nieuwe communicatieadviseur worden geworven die hiermee aan de slag zal gaan.

5 Kennis, leren en ontwikkelen

Binnen de kennis- en leerfunctie maken we onderscheid tussen twee onderdelen:

- 1 Het leren van casuïstiek op basis van de monitoring van de RET's.
- 2 Faciliteren van een leernetwerk.

1) In 2024 hebben de casuïstiek van de RET's tweemaal geanalyseerd en verwerkt en geanalyseerd. Deze analyses hebben we ingebracht bij de stuurgroep van het ENJO en gedeeld binnen beide regio's. Zie bijlage II en III.

2) Blijven leren en verbeteren van de jeugdhulp vereist een continue reflectie op de effectiviteit van bestaande structuren en werkwijzen. Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel ondersteunt dit proces door onderzoek te faciliteren, analyses en nieuwe inzichten te verspreiden en leertrajecten te stimuleren. In 2024 hebben we dit o.a. gedaan op het gebied van de verklarende analyse en de rode draden analyse over samenwerking (bijlage III). Ook hebben we geïnvesteerd in bijvoorbeeld het GIZ, de Versnellingsaanpak, Pleegzorg dichtbij en het leernetwerk Ervaringsdeskundigheid. Binnen deze projecten is er ruimte en tijd voor professionals, ouders en jeugdigen gecreëerd om complexe situaties te begrijpen, kennis en expertise te delen, en zo betere en passendere hulp te ontwikkelen in de omgeving van de jeugdige en het gezin.

Koerswijziging

In 2024 hebben we onze koers met betrekking tot de kennis en leerfunctie gewijzigd. Bij het opzetten van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is bedacht om een Overijsselse onderzoeksagenda op te zetten met de drie Hogescholen in de provincie. Dit proces kwam echter moeizaam van de grond en bij ons rees ook de vraag op in hoeverre deze onderzoeksagenda bijdraagt aan het leren en ontwikkelen in Overijssel. Daarom hebben we ervoor gekozen om ons te bezinnen op de vraag wat zal bijdragen aan het leren en ontwikkelen. Rond de zomer van 2024 zijn we dan ook van richting veranderd en zijn we bezig gegaan met een plan 'Leren in Overijssel'. Dit plan is nog in de maak en gaat over het neerzetten van een lerend netwerk.

Een lerend netwerk is een groep samenwerkingspartners uit verschillende organisaties die vanuit een gemeenschappelijk belang of passie hun ervaring, informatie en kennis deelt, met als doel een gezamenlijke ambitie te realiseren. Het is een middel dat helpt om de saamhorigheid en de samenwerking rondom een vraagstuk te verbeteren. En het kan ouders, kinderen en professionals veerkrachtiger maken. Met een lerend netwerk heb je de intentie om met elkaar aan een vraagstuk te werken. De uitgangspunten hiervan zijn:

- Elkaar zien en ontmoeten maakt dat je uit je eigen cultuur stapt/ je eigen bubbel en kennis en kunde van anderen kunt zien en ervan kunt leren.
- Gezamenlijk doel en verantwoordelijkheid maakt dat je samen kunt werken.
- Door evalueren werk je samen, leer je elkaar kennen en heb je een gezamenlijk doel.

We willen leren met en van elkaar en op die manier werken aan de best passende hulp voor jeugdigen en gezinnen met complexe meervoudige hulpvragen. Door deze gezamenlijke ambitie zorgen we voor een goede basis en een gevoel van gedeelde identiteit. Een gezamenlijke taal helpt om elkaar te vinden en te begrijpen. Wij geloven dat deze intentie er bij alle betrokkenen is. En wanneer deze belangrijke voorwaarde er is, dan kunnen we daarop de volgende stappen zetten. In 2025 willen we dit lerend netwerk verder uitwerken en vormgeven.

5.1 Rode draden analyse

In 2024 hebben we de casussen van het RET geanalyseerd en een rode draden analyse opgeleverd en aangeboden aan het netwerk. Zie bijlage I.

We hebben echter ook geconstateerd dat het herhaaldelijk benoemen van de rode draden uit de casuïstiek van het regionaal expertteam (RET) IJsselland en Twente, de afgelopen jaren niet heeft geleid tot de gewenste transformatie in beide regio's. Nog steeds vallen er jeugdigen, met meervoudige complexe hulpvragen, tussen wal en schip. Hoe komt dit?

Op casuïstiekniveau zien we dat het regelmatig ontbreekt aan goede regievoering. Er wordt dan vaak aangemodderd en er wordt onvoldoende integraal samengewerkt. Er wordt stepped-care gewerkt en de 'casus' wordt bijvoorbeeld steeds doorgegeven aan een volgende partij.

Ook zien we dat er niet wordt gewerkt met verklarende analyses en dat er te laat contact wordt opgenomen met bijvoorbeeld het RET, voor consultatie en advies. Bij het RET zien we vaak dat men contact opneemt wanneer men het helemaal niet meer weet of er wordt gevraagd om een 'passende plek'. Aanmelders hebben dan al een lange tijd gezocht naar een plek (wat niet lukt) en verwachten dan dat het RET de plek regelt. Ook zien we dat binnen beide regio's geïnvesteerd zou moeten worden in meer kleinschalige, onvoorwaardelijke woonvoorzieningen en zal er ondersteuning moeten worden geboden aan het personeel op deze voorzieningen.

Bij de jeugdhulpaanbieders zien we dat er vaak wordt gewerkt met aanmeld- en uitsluitingscriteria, waardoor jeugdigen met meervoudige hulpvragen er niet terecht kunnen. Het lukt in deze gevallen onvoldoende om integraal samen te werken met andere benodigde partijen.

Voor het leveren van passende hulp aan jeugdigen en gezinnen met complexe meervoudige hulpvragen hebben verschillende partijen, verschillende rollen in de jeugdhulpketen. Zij hebben als doel om gezamenlijk activiteiten uit te voeren die, direct of indirect, leiden tot passende hulp. In de praktijk blijkt dat het realiseren van succesvolle hulp en samenwerking niet altijd makkelijk is en niet altijd lukt.

Daarom hebben we een rode draden analyse geschreven die inzoomt op één rode draad die we herhaaldelijk terugzien op casusniveau, maar ook op transformatieniveau, namelijk onvoldoende (integrale) samenwerking. Het rapport (gedeeltelijk opgenomen in bijlage III) geeft een analyse van de uitdagingen binnen samenwerking. Op basis van de analyse zijn aanbevelingen gedaan. Samengevat zijn dit de volgende aanbevelingen gedaan:

- Een gezamenlijke heldere visie en een concreet einddoel creëert focus en motiveert. Zorg voor gedragen gezamenlijke keuzes op basis van visie (niet op basis van belangen) en neem besluiten met lef. Houd de koers vast, ook wanneer het spannend wordt.
- Draag zorg voor langdurige en echte betrokkenheid, open communicatie en bereidheid tot verandering bij de organisaties, zodat er meer externe gerichtheid en flexibiliteit ontstaat, zodat er gewerkt kan worden aan het onderlinge vertrouwen en begrip.
- Faciliteer en begeleid de transformatie. Transformeren en samenwerking vraagt om leiderschap en vraagt inzet in tijd en middelen. Betrek en faciliteer de juiste mensen, zoals de managers en de professionals van de werkvloer. Van de leiders wordt verwacht dat deze inspireren en mensen beïnvloeden met als doel de ambities (missie, visie en doelen) te bereiken.

Deze rode draden analyse, ook wel knelpunten analyse, wordt breed (h)erkend. Op basis van deze analyse zijn in de stuurgroep adviezen gegeven over het verbeteren van de (boven) regionale samenwerking.

5.2 Advisering

De stuurgroep van december 2024 stond in het teken van het versterken van de jeugdregio's en de bovenregionale samenwerking. De programmamanager van het Expertisenetwerk heeft het RSJ IJsselland en OZJT gevraagd om, samen met de andere partijen, aan de slag te gaan met:

1. Het proces om het RET per 2026 bij de jeugdregio's onder te brengen.
(Bijlage V Memo positionering RET)
2. Het opstellen van een bovenregionaal plan voor 'essentiële functies'.
(Bijlage VI Memo bovenregionaal plan)
3. Een aangepaste governance.
(Bijlage VII Memo Governance)

De bestuurders zijn akkoord met de drie voorstellen. In 2025 gaan we hiermee aan de slag.

Wat hebben we te doen?

Kinderen met complexe en meervoudige hulpvragen verdienen passende zorg en goed onderwijs in een beschermende omgeving. Zij verdienen liefdevolle en menswaardige zorg, waarbij het gewone leven het uitgangspunt is. Deze hulp wordt (zoveel mogelijk) geboden in de thuissituatie. Wanneer dit niet mogelijk is, dan verblijft de jeugdige op een zo thuis mogelijk plek in het eigen netwerk, een pleeggezin of in een gezinshuis. Wanneer dat niet mogelijk is dan verblijft de jeugdige in een kleinschalige woonvoorziening: zo huiselijk mogelijk, ingebed in de maatschappij, zodat de jeugdige deel kan blijven nemen aan het gewone leven. In deze visie past dat we stoppen met het plaatsen van jeugdigen in, van de samenleving afgezonderde, (gesloten) accommodaties.

In Overijssel hebben we in bovenstaande ontwikkeling nog veel te doen. Er ontbreekt regionale en bovenregionale regie op de transformatie van het jeugdhulplandschap in Overijssel.

Gesignaleerde knelpunten zijn:

- Gebrek aan overzicht over het jeugdhulplandschap en passende zorg;
- Tekort aan alternatieven voor gesloten jeugdhulp;
- Groeiende kosten en tekortschietend specialistisch aanbod;
- Beperkte intergemeentelijke samenwerking en regie.

Versterken (boven)regionale samenwerking

De drie voorstellen, die zijn gedaan in de stuurgroep van december 2024, dragen bij aan een sterker, samenhangend jeugdhulplandschap in Twente en IJsselland. Door o.a. de positionering van de RET's, de bovenregionale samenwerking en de governance te versterken, wordt de basis gelegd voor duurzame transformatie die bijdraagt aan passende hulp voor kwetsbare jeugdigen.

5.3 Landelijke en bovenregionale aansluiting

De programmamanager en de netwerkcoördinator hebben deelgenomen aan landelijke en bovenregionale bijeenkomsten, zoals die van de afbouw JeugdzorgPlus (van landsdeel Oost), Kwaliteit en Blijvend Leren, de Schakel en adviesraad, het programma Doing What Works for Children en de landelijke K-EET. We hebben input geleverd en ontwikkelingen en inzichten meegenomen naar Overijssel. De programmamanager heeft vierwekelijks deelgenomen aan de landelijke projectleiders overleggen van de Bovenregionale Expertisenetwerken.

6 Besteding financiële middelen in 2024

Het doel van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel is dat jeugdigen met complexe en meervoudige hulpvragen passende hulp ontvangen. Met de financiële middelen vanuit het ministerie van VWS heeft het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel de mogelijkheid om het jeugdhulpnetwerk te faciliteren en doorbraken en innovaties te realiseren die bijdragen aan het beoogde doel. Daarbij kan het netwerk flexibel inspelen op de actualiteit van de casuïstiek. Binnen het Expertisenetwerk zijn de financiële middelen bedoeld om de volgende drie onderdelen te financieren:

- Impulsen in het zorglandschap
- Maatwerkoplossingen
- Onderzoek

In 2024 had het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel nog financiële middelen te besteden van 2023 en 2024. Hieronder vindt u een overzicht van de besteding van deze middelen.

Overzicht bestedingen

Omschrijving	Beschikbaar 2024	Bestedingen 2024
Ontvangen uitkering 2023/2024	€ 4.189.939,90	
Personeelskosten en inhuur		€ 624.323,00
Werkbudget en programmakosten		€ 105.522,00
Budget impuls gelden, maatwerk en onderzoek		€ 1.825.124,00
Vergoeding Experts RET		€ 155.000,00
Toegerekende overhead		€ 130.000,00
Totaal besteed		€ 2.839.969,00
Totaal	€ 4.189.939,90	€ 2.839.969,00
Budget nog te besteden tot 31-12-2025		€1.349.970

Nog te besteden van 2023/2024 in 2025: €1.349.970,00. Deze middelen worden besteed aan reeds verstrekte subsidies en jaarlijks personeels- en programmakosten van het ENJO.

Er is in 2024 **€1.825.124,00** besteed aan impulsen, onderzoek en maatwerkoplossingen. Bijna 1,5 miljoen euro is besteed aan impulsen in het landschap. Daarnaast is er ongeveer €200.000 naar onderzoek gegaan en €130.000 naar maatwerkoplossingen. In de volgende paragrafen wordt het budget voor impuls gelden, maatwerk en onderzoek, de vergoeding van experts en de programmakosten verder gespecificeerd.

6.1 Impulsen in het zorglandschap

Een deel van de financiële middelen is bedoeld om hiaten in het jeugdzorglandschap op te lossen. We hebben een impuls gegeven aan goede initiatieven die daadwerkelijk bijdragen aan onze missie en visie en die daadwerkelijke een oplossing bieden voor de jeugdigen en gezinnen die te kampen hebben met complexe hulpvragen. Er zijn spelregels opgesteld voor financiering van impuls gelden voor ontbrekende oplossingen in het zorglandschap (niet-casuïstiek gebonden). Aanbieders of gemeenten kunnen een aanvraagformulier invullen als zij een initiatief hebben. Aanvragen worden beoordeeld door het kernteam en (indien nodig) door externe beoordelaars. Er is in 2024 is bijna 1,5 miljoen uitgegeven aan projecten en initiatieven. Zie op de volgende pagina een overzicht van de verstrekte impuls gelden. De besteding gaat over nieuwe aanvragen in 2024, maar ook subsidies die doorliepen vanuit 2023. We zijn nog een ophoging van een subsidie aan het beoordelen, dat maakt dat het bestede bedrag nog hoger kan uitvallen.

Nieuwe impulsaanvragen 2024	
Gezamenlijke triage K-EET IJsselland en leren	Impulsgelden
Neerzetten Versnellingsaanpak in Twente	Impulsgelden
Leren van medewerkers in het kader van het programma Doen Wat Werkt	Impulsgelden
Kindgericht werven (Pleegzorg dichtbij Twente)	Impulsgelden
Integrale crisisroute IJsselland	Impulsgelden
Opzetten leernetwerk Ervaringsdeskundigheid Overijssel (LEJO)	Impulsgelden
Project/ analyse KVV onvoorwaardelijk wonen IJsselland	Impulsgelden
Opzetten KVV en trainen van personeel. Trias en gemeente Zwolle	Impulsgelden
Vervolg financiering impulsgelden in 2024 vanuit 2023	
Digitaal samen sterk	Impulsgelden
Opzetten Kleinschalig wonen jeugdhulp & GGZ	Impulsgelden
GIZ: vanuit gezamenlijke triage komen tot een integraal arrangement	Impulsgelden
Voorverkenning LEJO: beweging ervaringskennis als vetrekpunt nemen	Impulsgelden
Ontwikkelen ervaringsdeskundigheid binnen een jeugdhulporganisatie	Impulsgelden
Ketenaanpak Echtscheidingen Almelo (PACT)	Impulsgelden
Pleegzorg dichtbij IJsselland	Impulsgelden
Leegstandsbekostiging opzetten KVV in Rijssen	Impulsgelden
Organisatiekosten samenwerkingsverband KIECON	Impulsgelden

6.2 Maatwerkoplossingen

In 2024 is er € **128.892** uitgegeven aan maatwerkoplossingen. Daarnaast is er ongeveer €155.000 uitgegeven voor de inzet van Expertise voor het komen tot oplossingen in casuïstiek.

Inzet maatwerk op casuïstiek in 2024	
Procesversneller voor een casus in IJsselland	Maatwerkoplossing
Procesondersteuner voor een casus in IJsselland	Maatwerkoplossing
Casus inzet maatwerk i.p.v. Jeugdzorg Plus in Twente	Maatwerkoplossing
Overbrugging gezinshuis in Twente, beëindiging plaatsing voorkomen	Maatwerkoplossing
Training medewerkers Care Consultancy voor een maatwerkoplossing	Maatwerkoplossing
Maatwerk in casus, inzet therapiehond, vervoerskosten ouders	Maatwerkoplossing
Alternatieve oplossing, huur van een pand + extra kosten	Maatwerkoplossing

6.3 Onderzoek

Een deel van de financiële middelen is bedoeld voor onderzoek en leren. Zoals beschreven is er in 2024 € 196.233,96 uitgegeven aan onderzoek.

Onderzoeksgelden in 2024	
Ontwikkelen van psycho-educatie toolkit	Onderzoeksgelden
Uitbreiding van onderzoek naar de effectiviteit van FBT-behandeling	Onderzoeksgelden
Actiegericht onderzoek Karakter in het kader van het Deltaplan Trauma	Onderzoeksgelden

Vanuit het werkbudget is er geïnvesteerd in het werken met de verklarende analyse en de doorontwikkeling van het RET. Daarnaast heeft een externe adviseurs geholpen bij het ontwikkelen en beoordelen van de impulsaanvragen.

7 Tot slot

In 2024 heeft het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel de jeugdregio's IJsselland en Twente, de jeugdhulporganisaties, de GI's en de regionale expertteams ondersteund om samen met jeugdigen, ouders, hulpverleners en gemeenten onvoorwaardelijke oplossingen te vinden. Naast dat wij het netwerk hebben ondersteund, ontwikkelden wij onszelf en hebben wij elke dag weer bijgeleerd. Ook ons team is in ontwikkeling. Ondanks de wisselingen in ons team zijn we hard aan de slag geweest en hebben we mooie en goede dingen kunnen doen. Zie bijlage VIII voor een overzicht van de activiteiten van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel en het RET.

In 2025 gaan wij verder met het versterken van de samenwerking en het netwerk, het delen van kennis, en het ondersteunen van innovaties en projecten. Belangrijke thema's zijn onder meer:

- **Verklarende analyse:** Training en toepassing hiervan in casuïstiek en door het hele netwerk.
- **Positionering RET:** Proces lopen om de beide RET's per 2026 onder te brengen bij de jeugdregio's.
- **Samenwerking:** Versterken van de regionale en bovenregionale samenwerking, ten behoeve van jeugdigen en gezinnen met complexe meervoudige hulpvragen.
- **Cliëntperspectief:** Verbreden van ervaringsdeskundigheid en het betrekken van jeugdigen en gezinnen bij initiatieven en oplossingen.
- **Projecten op de vijf hoofdthema's:** Naast de verklarende analyse werken we aan de thema's 18-/18+, eetstoornissen, complexe scheidingen, onvoorwaardelijk wonen.
- **Communicatie en zichtbaarheid:** Uitvoering van het communicatieplan en aanpassen van de website voor een lerend netwerk.
- **Innovatie en ondersteuning:** Ondersteunen bij het zicht krijgen op het landschap, het ontwikkelen van (boven)regionale plannen en subsidieaanvragen binnen het netwerk.

Verder gaan wij in 2025 aan de slag met het vormgeven van een **lerend netwerk**. In een lerend netwerk zijn veiligheid en vertrouwen erg belangrijk. Dat betekent dat fouten mogen worden gemaakt en we hiervan kunnen leren. We willen professionals en organisaties helpen om tijd te nemen om te reflecteren op het handelen en van elkaar te leren. We willen meer informatie, kennis en ideeën delen en aandacht hebben voor scholing, training en samenwerking op onze opgaven. Daarbij hoort ook dat we ervaringen, goede voorbeelden en lessen uit de praktijk delen vanuit verschillende perspectieven. Inzichten uit data en/ of casuïstiek benutten we om te leren en bij te sturen. We moedigen nieuwe werkwijzen aan.

We leren samen en bouwen aan jeugdhulp die wérkt – voor iedere jeugdige, in elke situatie.

Mocht je naar aanleiding van deze jaarrapportage nog vragen hebben, dan nodigen wij je uit om contact met ons op te nemen.

Met vriendelijk groet,

Saskia Prijs, programmamanager

Mede namens de rest van het kernteam:

Esther Roenhorst, netwerkcoördinator (start mei 2024)

Arjanne Rorije, RET-voorzitter

Caspar Warnawa, RET-voorzitter (start september 2024)

Beate Velle, programmaondersteuner

Gerda Speelman, communicatieadviseur (gestart 2025)

Bijlage I Versnellingsaanpak Jeugd Twente in het kort

Actielijn 1 van de Samenwerkingsagenda jeugdhulp Twente zet in op het verminderen van de instroom in residentiële jeugdhulp (waaronder de Jeugdzorgplus) en het creëren van kleinschalige (woon)voorzieningen. Daarnaast wordt ingezet op ‘passende ambulante zorg’ met als doel kwalitatief hoogstaande specialistische zorg te verlenen aan jeugdigen en hun gezin, waarbij uit(huis)plaatsingen worden voorkomen door intensief ambulante zorg te verlenen. Dit wordt onder andere gedaan door de Versnellingsaanpak Jeugd Twente. Binnen de Versnellingsaanpak bestaan vier groepen die de verandering maken.

1 RET: Het huidige RET behoudt haar rol t.a.v. complexe vraagstukken van jeugdigen en indien nodig organiseert het RET een RET-tafel om met experts mee te denken. Het RET is laagdrempelig, flexibel en wendbaar te benaderen voor:

- Vragen over het organiseren van passende inzet;
- Het bieden van ruggeleuning bij het handelen
- Het helpen bij het verhelderen van een goede analyse om te komen tot passend perspectief voor het gezin;
- Creatief meedenken/ breder dan de Jeugdwet, om te komen tot passende ondersteuning.

Het RET kan hierbij inhoudelijke expertise bieden, ‘omdenk’ capaciteit leveren, of organiseert samen met de verwijzer passend aanbod. We leren met verwijzers en aanbieders hoe we dat structureel beter kunnen doen en signaleren de gaten in het zorglandschap.

2 RET AnderS: Het RET AnderS is een netwerkteam van experts uit Twente die laagdrempelig beschikbaar zijn voor consultatie en advies. Zij denken met het gezin en de verwijzer mee over oplossingen en wanneer er sprake is van een dreigende uithuisplaatsing, of naar-huis plaatsing, kan Team AnderS ingezet worden. Samen met het gezin, aanbieders en verwijzers werken we aan de transformatie door kinderen terug naar huis te helpen of toe te werken aan een situatie waar kinderen meer thuis kunnen opgroeien. Praktisch, met duidelijke afspraken en door eventuele belemmeringen weg te nemen.

3 Team AnderS: Een multidisciplinair team van hulpverleners dat ambulant hulp biedt vanuit verschillende disciplines en partijen in de regio Twente. Het team biedt thuis de hulp die nodig is om een jeugdige thuis te laten opgroeien of weer thuis te laten wonen. Het team is erop gericht om te normaliseren en zo snel als mogelijk af te schalen naar de reguliere beschikbare hulp. Dus, zo kort als mogelijk en zo lang als nodig. Team AnderS kan alleen ingeschakeld worden door het RET.

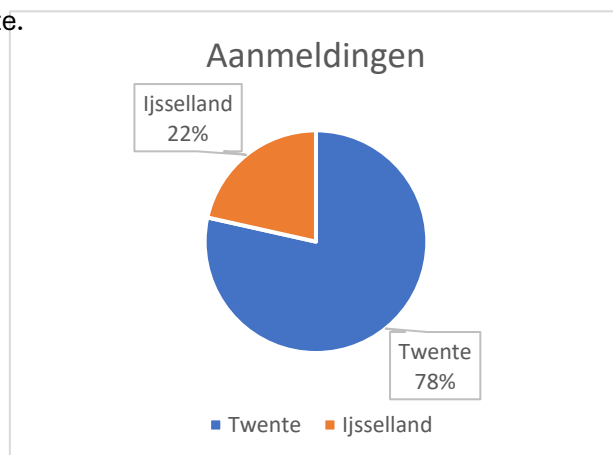
4 AnderS Ambassadeurs: Deze ambassadeurs zijn bestuurders in Twente die optreden als Twentse olie (want Haarlem is zo ver weg) om knelpunten te verhelpen, medebestuurders (van aanbieders, gemeenten en GI) mee te nemen in deze beweging en als laatste trede op de escalatieladder te dienen.

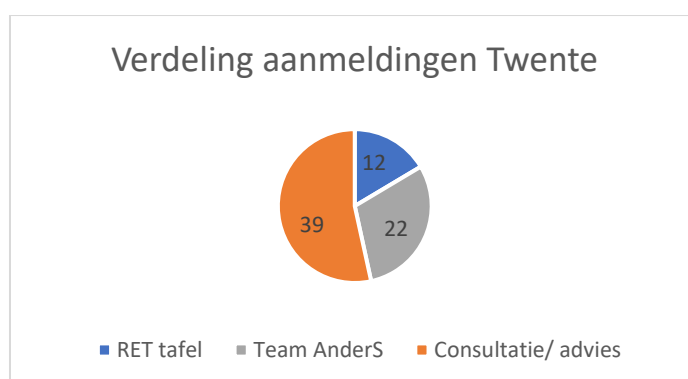
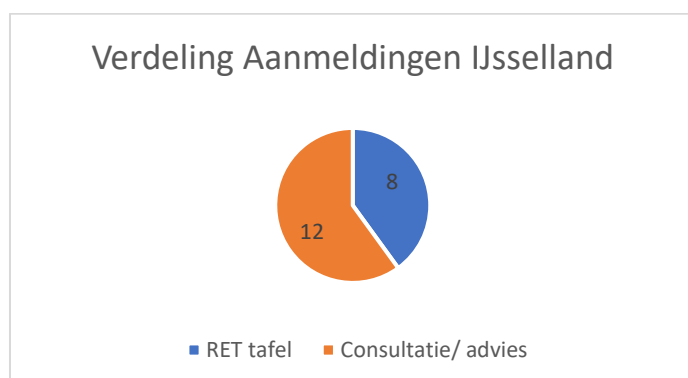
BIJLAGE II Analyse aanmeldingen RET Overijssel Q1 en Q2 2024

Aantal meldingen

In het afgelopen half jaar zijn er 20 aanmeldingen gedaan bij het RET IJsselland en 73 aanmeldingen in Twente.

Meer dan de helft van de aanmeldingen betreft consultatie en advies vragen. Er is dan geen RET-overleg nodig. Zie de afbeeldingen hieronder.

Consultatie en advies kan bestaan uit meedenken met de aanmelder, netwerk aan elkaar verbinden of gebruik maken van een expert die is verbonden aan het RET. Veelal kan een aanmelder na consultatie verder met een casus, omdat er nieuwe inzichten zijn of andere opties zijn aangedragen. De consultatie functie verloopt altijd via de voorzitter van het RET. Deze maakt gebruik van verschillende expertise van anderen wanneer dit nodig is om een vraag te beantwoorden.

Procesregie

Soms is er in een casus meer nodig dan één RET-tafel. Deze aanmeldingen vragen om procesregie.

Regio IJsselland: afgelopen half jaar was de voorzitter nog bij 17 casussen betrokken waar langere tijd procesregie nodig was. Voor 5 van deze casussen is een passende oplossing gevonden en overgedragen naar het reguliere veld. Voor 12 casussen is er nog steeds procesregie noodzakelijk. 1 ervan is kortgeleden opgeschaald naar een procesversneller omdat zowel het RET als het GIZ geen oplossing kan realiseren. 1 casus is via het VWS binnen gekomen en wordt naar verwachting op korte termijn afgeschaald.

Regio Twente: Voor Twente is de procesregie wat minder duidelijk meetbaar door de wisselingen die hebben plaatsgevonden in het team. Op dit moment lopen er 3 casussen waar nog geen afsluiting kan plaats vinden, doordat er nog geen passende oplossing met betrokkenen is gevonden in het veld.

Verwachtingen ten aanzien van het RET

We zien als voorzitters van het RET dat er bij aanmelding vaak een verzoek wordt gedaan voor een 'passende plek'. Aanmelders hebben dan zelf al lang gezocht en verwachten dat het RET de plek regelt, die tot dan toe niet is gevonden. Door deze verwachting blijft er soms weinig ruimte over om anders te denken, tijd te nemen en stil te gaan staan in de casus. Kijken naar wat werkt en waar we van kunnen leren, is dan vaak een gepasseerd station. Deze beweegruimte wordt wel genomen, gezocht en soms afgedwongen. Uiteindelijk kan er ook op inhoud gekeken worden naar een passend advies tijdens een RET-overleg. Aanmelders geven aan dat ze lastig de weg kunnen vinden in ons jeugdhulplandschap en dat er onduidelijkheid is over waar ze hulp kunnen krijgen.

Het zou voor alle betrokkenen, en vooral de gezinnen, prettig zijn wanneer het RET eerder wordt gevonden om mee te denken. Zo kan bijvoorbeeld in Twente team AnderS worden ingezet om op een andere manier naar de casus te kijken. Het uitgangspunt is altijd: dit jeugdige blijft thuis! En wat is daar dan voor nodig?

Soort aanmeldingen

De casussen die zijn binnengekomen, zijn met recht complex te noemen vanwege de opstapeling van factoren die een rol spelen. Er is een toename te zien in situaties waar seksueel grensoverschrijdend gedrag aan de orde is. Bij 4 van de 20 aanmeldingen in IJsselland is hier sprake van. In veel casussen bij de twee RET's spelen ook reactieve hechtingsstoornis, LVB en trauma een grote rol.

Er wordt ook een forse toename gezien in casussen waar agressie richting personeel en andere jongeren wordt gezien. Dit gebeurt op de crisisopvang, op een reguliere plek, thuis of binnen een gezinshuis. Een aantal van deze casussen valt onder de noemer migratie. Een drietal jongeren zijn in beeld bij het RET IJsselland die door een meegemaakte oorlogssituatie handelen vanuit overleving.

Er zijn meerdere casussen waarbij actieve suicide speelt. In deze casussen zien we terug dat het voeren van éénduidig beleid moeilijk is voor het (professionele) netwerk eromheen omdat de rek er helemaal uit is of gewoon door verschil in visie. Het is vaak brandjes blussen en op crisissen lopen waardoor er geen ruimte is voor stil staan en de situatie duiden. Het ontbreekt in deze

situaties aan een tijdelijke time-out plek, anders dan een HIC waarin gewerkt kan worden aan stabiliseren, vertrouwen opbouwen, autonomie bevorderen en een plan maken/ laten dragen door iedereen.

De laatste toename die wordt gezien zijn casussen waar eetproblematiek aan de orde is. Bij 3 casussen in IJsselland speelt dit een grote rol. De onderliggende problematiek wordt onvoldoende naar boven gehaald en er wordt te gefragmenteerd gekeken naar de situatie. Er is bij alle drie de situaties sprake van ASS in combinatie met trauma. De ASS en trauma wordt ook in Twente veel in combinatie gezien in de aanmeldingen. Er ontstaat een knip in het behandelaanbod en in visie want de jeugdige staat al langere tijd stil in zijn/haar ontwikkeling. IQ testen worden dan bepalend voor wat een jongere aan zou kunnen in plaats van goed te kijken naar het trauma.

Wat is er nu nodig in de regio

- Time-out plekken waar een jongere letterlijk tot rust kan komen waar veel nabijheid geboden wordt. Een plek waar meerdere jongeren naast elkaar opgevangen kunnen worden dus niet vanuit een 1 op 1 constructie of een 'groep'. Een plek waar maatwerk geboden wordt. Waar ruimte is voor het maken van een plan van aanpak zonder de druk van bijvoorbeeld een crisisplek die max. 28 dagen mag duren. Waar met kleine stapjes toegewerkt kan worden naar participeren in het dagelijks leven zoals school, dagbesteding en contact met leeftijdgenoten. Waar expertise in zeer brede vorm aanwezig is of ingevlogen kan worden zoals eetproblematiek, suïcide, ASS, LVB, trauma, SGOG en hechting.
- Meer kleinschalige woonvoorzieningen van maximaal 4 jongeren. Die een (t)huis gevoel geven. Waar brede expertise is voor o.a. reactieve hechtingstoornis, LVB, ASS, trauma, migratie. Waar niet de behandeling lijdend is in het aanbod en tijdsduur maar de jongere met zijn/haar behoefte.
- Duidelijkheid in de regio waar professionals terecht kunnen met consultatie vragen. Het liefst één loket waar een professional kan sparren. Waar ook snel geschakeld kan worden met organisaties die iets kunnen bieden in een (crisis)situatie om sneller een casus de goede richting op te krijgen.
- Lef bij aanbieders, inkoop en gemeenten om buitend de kaders te blijven denken en handelen.

Learnings vanuit team AnderS

- In gesprek MET ouders en kind.
- Samen leren; verwijzer/ team AnderS en ouders.
- Objectief luisteren met een open houding.
- Ondersteuning gevonden door samenwerking.
- Werken vanuit de behoeften van ouder en kind.
- "Zetje in de rug" voor verwijzer/ hulpverlening en ouders.
- Drempel verlagen om samen te werken.
- Team AnderS maakt dingen bespreekbaar, die anderen niet durven omdat anders de samenwerking mogelijk onder spanning komt.
- Team AnderS durft te confronteren/ professioneel te schuren.
- Gedachtengoed overbrengen naar ouders/ verwijzer; wat is zo thuis mogelijk?

BIJLAGE III Rode draden (knelpunten) analyse 2024

Rode draden analyse samenwerking

(of: knelpunten analyse)

Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Samenvatting

Het herhaaldelijk benoemen van de rode draden uit de casuïstiek van het regionaal expertteam (RET) IJsselland en Twente, heeft de afgelopen jaren niet geleid tot de gewenste transformatie in beide regio's. Nog steeds vallen er jeugdigen, met meervoudige complexe hulpvragen, tussen wal en schip.

Aan rode draden op casuïstiekniveau zien we dat het regelmatig ontbreekt aan goede regievoering. Er wordt dan vaak aangemodderd en er wordt onvoldoende integraal samengewerkt. Er wordt stepped-care gewerkt en de 'casus' wordt bijvoorbeeld steeds doorgegeven aan een volgende partij. Ook zien we dat er niet wordt gewerkt met verklarende analyses en dat er te laat contact wordt opgenomen met bijvoorbeeld het RET, voor consultatie en advies. Bij het RET zien we vaak dat men contact opneemt wanneer men het helemaal niet meer weet of er wordt gevraagd om een 'passende plek'. Aanmelders hebben dan al een lange tijd gezocht naar een plek (wat niet lukt) en verwachten dan dat het RET de plek regelt.

Bij de jeugdhulpaanbieders zien we dat er vaak wordt gewerkt met aanmeld- en uitsluitingscriteria, waardoor jeugdigen met meervoudige hulpvragen er niet terecht kunnen. Het lukt in deze gevallen onvoldoende om integraal samen te werken met andere benodigde partijen. Daarnaast zal er binnen beide regio's moeten worden gewerkt aan meer kleinschalige, onvoorwaardelijke woonvoorzieningen en zal er ondersteuning moeten worden geboden aan het personeel op deze voorzieningen.

In dit rapport zoomen we verder in op één van bovenstaande rode draden die we herhaaldelijk terugzien op casusniveau, maar ook op transformatieniveau, namelijk onvoldoende (integrale) samenwerking. Dit rapport geeft een analyse van de uitdagingen binnen samenwerking. Deze uitdagingen zorgen ervoor dat de samenwerking en transformatie onvoldoende lukt en jeugdigen tussen wal en schip blijven vallen. Op basis van deze analyse zijn, de hieronder beschreven, samengevatte aanbevelingen gedaan.

Het realiseren van transformatie en een optimale samenwerking begint met overzicht en transparantie in het netwerk. Een gezamenlijke heldere visie en een concreet einddoel creëert focus en motiveert. Zorg voorgedragen gezamenlijke keuzes op basis van visie (en niet op basis van belangen) en neem besluiten met lef. Houd de koers vast, ook wanneer het spannend wordt.

Transformatie vraagt om eigenaarschap en langdurige betrokkenheid van organisaties en mensen. Draag zorg voor langdurige en echte betrokkenheid en bereidheid tot verandering bij de organisaties, zodat er meer externe gerichtheid en flexibiliteit ontstaat. Door oprechte betrokkenheid en open communicatie kan er gewerkt worden aan het onderlinge vertrouwen en begrip voor elkaar.

Faciliteer en begeleid de transformatie. Transformeren en samenwerking vraagt om leiderschap en vraagt inzet in tijd en middelen. Betrek en faciliteer de juiste mensen, zoals de managers en de professionals van de werkvloer. Van de leiders wordt verwacht dat deze inspireren en mensen beïnvloeden met als doel de ambities (missie, visie en doelen) te bereiken.

Inleiding

Voor het leveren van passende hulp aan jeugdigen en gezinnen met complexe meervoudige hulpvragen hebben verschillende partijen, verschillende rollen in de jeugdhulpketen. Zij hebben als doel om gezamenlijk activiteiten uit te voeren die, direct of indirect, leiden tot passende hulp. In de praktijk blijkt dat het realiseren van succesvolle hulp niet altijd makkelijk is en niet altijd lukt.

De regionale expertteams en het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel helpen jeugdigen, ouders en de verschillende partijen om gezamenlijk, hoe complex de hulpvraag ook is, passende hulp te realiseren. Het Expertisenetwerk is ondersteunend aan en werkt versterkend voor de lokale en regionale structuren, zoals het regionaal expertteam (RET).

Met de financiële middelen vanuit het ministerie van VWS heeft het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel de mogelijkheid om partijen te ondersteunen en faciliteren en doorbraken en innovaties te realiseren die bijdragen aan het beoogde doel (geen jeugdige met een complexe hulpvraag tussen wal en schip).

In eerdere rode draden analyses zijn oorzaken van het ontbreken van passende jeugdhulp en 'doelgroepen' in kaart gebracht. Een belangrijke rode draad is gebrekkige integrale samenwerking. Het gaat dan om samenwerking tussen gemeente, jeugdbescherming, jeugdhulporganisaties en andere partijen, maar ook bijvoorbeeld om samenwerking tussen jeugdhulporganisaties onderling. Maar waarom lukt de samenwerking dan onvoldoende? Daar gaan we in dit rapport verder op in.

In het eerste hoofdstuk worden de rode draden uit de casuïstiek van de beide RET's kort beschreven. Vervolgens wordt het thema samenwerking verder uitgediept, namelijk de uitdagingen die we in samenwerking tegenkomen, die ertoe leiden dat de transformatie en samenwerking onvoldoende lukt. Vervolgens worden voorstellen ter verbetering van de samenwerking en transformatie gedaan.

Met dit rapport hoop ik dat het goede gesprek, over wat echt nodig is binnen de regio's, wordt gevoerd en vervolgens leidt tot concrete stappen en een (boven)regionaal plan voor de jeugdigen met complexe en meervoudige hulpvragen.

Vriendelijke groet,

Saskia Prijs

Programmamanager Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Rode draden analyse RET Overijssel

Gemeenten, jeugdhulporganisaties, jeugdbescherming, onderwijs, voorliggend voorzieningen en ervaringsdeskundigheid moeten samenwerken, met jeugdigen en gezinnen, om tot passende hulp te komen. De organisaties voeren gezamenlijk activiteiten uit die moeten leiden tot passende hulp. Het realiseren van succesvolle en integrale hulp is niet makkelijk. Dit zien we ook terug bij het RET. Welke rode draden zien we (al jaren) terugkomen binnen de casuïstiek van het RET?

Soort aanmeldingen

De casussen die binnenkomen bij RET zijn complex door een opeenstapeling van factoren. We zien dat het bieden van passende hulp aan jeugdigen met bepaalde meervoudige complexe hulpvragen regelmatig niet lukt en dat dit ook vaak te maken heeft met (on)veiligheidsissues.

Welke hulpvragen (problematieken) hebben we het over?

- Jongens en meisjes met fors externaliserend gedrag
- Jeugdigen met een forensisch profiel
- Jeugdigen en jongere kinderen (7-12 jaar) met trauma, ASS, hechtingsproblematiek, seksueel grensoverschrijdend gedrag en/of onveilig gezinssituatie
- Meisjes met ernstige eetstoornissen
- Jeugdigen met aanhoudende suïcidaliteit en (extreem) zelfbeschadigend gedrag

NB: Daarnaast hebben we gezamenlijk te werken aan oplossingen voor jeugdigen die komen van/ uit de gesloten jeugdzorg en jeugdigen met een migratieachtergrond.

Verwachtingen ten aanzien van het RET

Bij het RET zien we dat er vaak een verzoek wordt gedaan voor een 'passende plek'. Aanmelders hebben dan al een lange tijd gezocht naar een plek en verwachten dat het RET de plek regelt. Door deze verwachting blijft er soms weinig ruimte over om anders te denken, tijd te nemen en stil te staan in de casus. Deze ruimte wordt binnen het RET wel genomen, gezocht en soms afgedwongen. Uiteindelijk kan er tijdens een RET-overleg ook op inhoud gekeken worden naar een passend advies. Voor alle betrokkenen, en vooral de gezinnen, zou het prettig zijn wanneer expertise (bijvoorbeeld via het RET) eerder wordt gevonden om mee te denken.

Het zorgen voor passende hulp van jeugdigen met complexe hulpvraag vraagt iets anders van ons dan wat we gewend zijn, namelijk een andere manier van integraal en domein overstijgend werken. Maar door onder andere fragmentatie in de hulpverlening, gebrek aan coördinatie en samenwerking tussen betrokken partijen lukt dit ons niet. Problemen worden niet écht integraal aangepakt. Er wordt door professionals wel meer samengewerkt, maar dat gebeurt dan vaak rondom één afzonderlijke casus. Interventies die voor kinderen of gezinnen ingezet worden, richten zich veelal op één probleem. Dit betekent in de praktijk dat meerdere professionals bezig zijn verschillende problemen los van elkaar op te lossen. Echte integrale samenwerking komt onvoldoende tot stand. Wanneer we een oplossing voor één casus hebben gevonden, dan dient de volgende casus zich aan. Casussen zullen blijven komen, doordat we niet structureel anders gaan werken.

Wat hebben we te doen? (Wat zien we in de rode draden?)

We hebben te investeren op passende en kwalitatief goede hulp aan deze jeugdigen door:

Op casuïstiekniveau:

- *Consultatie en advies (expertise toevoegen)*
Eerder stil staan in een casus en de benodigde expertise inroepen. Hiervoor is duidelijkheid in de regio nodig over waar professionals terecht kunnen met consultatie en expertise vragen.
- *Werken met de verklarende analyse*
Om passende hulp te organiseren voor deze jeugdigen is het nodig dat met een jeugdige en

zijn gezin vroegtijdig een gedeeld beeld wordt gemaakt van de problemen en de oorzaken daarvan, en hoe hieraan te werken. Er moet gewerkt worden met verklarende analyses.

- *Integraal samenwerken voor jeugdigen met meervoudige en complexe hulpvragen*
Het is nodig dat de verschillende gecontracteerde jeugdhulppartijen samenwerken en gezamenlijk zorgen voor passende jeugdhulp. Soms is er maatwerk nodig. Hierbij is de samenwerking met ouders en andere betrokkenen in het netwerk van de jeugdige cruciaal. Er moet meer domein overstijgend worden gewerkt en het onderwijs moet worden betrokken.
- *Regievoering*
Ingewikkelde of meervoudige hulpvragen en ingewikkelde samenwerkingen vragen om goede regievoering (casus- en procesregie), om tot passende hulp te komen en deze te monitoren.

NB: Naast bovenstaande hebben (o.a.) gemeenten en jeugdhulpaanbieders lef nodig om buiten de kaders van hun organisatie of hun werkveld te denken/ handelen en 'ja, en...' te zeggen i.p.v. 'nee'.

Op transformatieniveau:

- *Samenwerken voor jeugdigen met meervoudige en complexe hulpvragen*
Het is nodig dat de verschillende gecontracteerde jeugdhulppartijen samenwerken en zorgen voor toereikend (vervolg)aanbod voor de verschillende doelgroepen. Uiteraard samen met de gemeenten en regio's. Een zeer belangrijke partner binnen deze ontwikkeling is het onderwijs.
- *Kleinschaligheid*
We hebben in beide regio's meer of andere kleinschalige woonvoorzieningen nodig. Kleinschalige woonvoorzieningen die een (t)huis gevoel geven. Waar onvoorwaardelijkheid leidend is en niet de behandeling en tijdsduur. Kleinschaligheid helpt om passende hulp te bieden en de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen terug te dringen. In kleinschalige woon- en verblijfsvoorzieningen kunnen medewerkers dicht bij de jeugdigen zijn, in contact met de jeugdige staan en is er ook de mogelijkheid om met één jeugdige iets te ondernemen waardoor de situatie minder vaak en minder lang escaleert.

Voorwaarden:

- *Inzet op ondersteuning van personeel*
De ervaring, scholing, ondersteuning van personeel, de stabiliteit van een team en voldoende inzet van personeel zijn belangrijke factoren. Als dit op orde is kan beter passende hulp worden geboden, alternatieven worden ingezet en de inzet van vrijheidsbeperkende maatregelen worden voorkomen. Er is krapte op de arbeidsmarkt en veel verloop van medewerkers. Het werken met deze groep jeugdigen kan behalve uitdagend ook zwaar zijn, met een grote verantwoordelijkheid en met veiligheidsrisico's voor het personeel zelf.
- *Financiering*
De oplossingen moeten voldoende ondersteund en gefinancierd worden.

Wat te doen met de rode draden?

Bovenstaande rode draden zijn de afgelopen jaren al vaker beschreven en besproken. De partijen herkennen de rode draden. Helaas zien we dat het herhaaldelijk benoemen en beschrijven van de rode draden (nog) niet bijdraagt aan (voldoende) verandering of de gewenste transformatie en samenwerking. Hoe zou dit komen en wat hebben we te doen?

Transformeren en samenwerken gaat niet vanzelf. Dat is hard werken. Cultuur en gedrag van mensen en organisaties zijn in de loop van de tijd ontstaan en deze verander je niet zomaar.

Naast cultuur, gedrag en gewoonten van en tussen personen en organisaties hebben we ook te maken met de cultuur van de regio's en met verschillende kaders, wetten en beleid.

Al met al zijn we werkzaam in een complex geheel van factoren, welke lastig te beïnvloeden zijn.

Maar hoe kunnen we dan toch gezamenlijk werken aan het verbeteren van de jeugdhulp? Wanneer we echt willen samenwerken en transformeren moeten we aan de slag met de onderliggende factoren en de cultuur! (Zie bijlage I: Beïnvloeden van gedrag en cultuur) (nu niet bijgevoegd)

In het volgende hoofdstuk wordt hier verder op ingegaan.

Wat zijn uitdagingen in het samenwerken?

Het aan de slag gaan met de geconstateerde hiaten in het jeugdhulplandschap, zou moeten worden opgepakt door de gemeenten en regio in gezamenlijkheid met de jeugdhulpaanbieders en andere belangrijke partijen. Alleen is dit nog niet zo makkelijk, omdat we te maken hebben met een complex vraagstuk. We hebben te maken met verschillende culturen en een complexe sturing en governance van de samenwerking.

Complexe vraagstukken vragen om begrip, eigenaarschap en langdurige betrokkenheid

Complexe vraagstukken, zoals die van de jeugdhulp, zijn vraagstukken met veel onderlinge afhankelijkheden. Het oplossen van deze vraagstukken vraagt een diepgaand begrip van de betrokken belanghebbenden. En omdat instant oplossingen en blauwdrukken niet voorhanden zijn, wordt van allen gevraagd over langere tijd betrokken te zijn en blijven in het oplossingsproces. Dit vereist een meer gepassioneerde belangstelling en de bereidheid van partijen om uit hun *comfortzone* te stappen. Het vraagt om eigenaarschap van de verschillende partijen.

In de complexiteit van de jeugdhulp heeft iedere partij een stukje van de puzzel in handen en draagt een stukje verantwoordelijkheid. Zowel op het gebied van transformatie als op die van casuïstiek. Maar omdat we zaken niet gezamenlijk oppakken, zetten we partijen en professionals regelmatig voor een onmogelijke opdracht. Iedereen is (gedeeltelijk) verantwoordelijk, maar het lukt ons (nog) niet om de verantwoordelijkheid gezamenlijk te pakken. Vaak wordt er één partij verantwoordelijk gemaakt of is volgens die partij de ander 'aan zet'. We blijven op de oude manier in schotten en kaders denken en werken.

Het denken over de rollen en verantwoordelijkheden van partijen wordt regelmatig gekenmerkt door tunnelvisie en koker denken, welke onderdeel zijn van de cultuur. We moeten (denk)patronen en vastgeroeste opvattingen doorbreken. We zullen een nieuwe wereld van samenwerken en waarden moeten creëren en een nieuwe taal moeten gaan spreken. Een nieuwe taal met fundamenteel andere waarden. En dit niet alleen op de bestuurlijke laag, maar juist op alle lagen van de organisaties.

Uitdagingen in de samenwerking

De eerste vraag is of alle betrokken en benodigde partijen intrinsiek gemotiveerd zijn om samen te werken en te transformeren? Deze vraag is moeilijk te beantwoorden en is zeker niet voor alle partijen het geval. Wel bestaan er extrinsieke drijfveren voor samenwerken. Dit zijn onder andere: de afbouw van de jeugdzorg plus; de hervormingsagenda; het transformatieconvenant van de regio IJsselland; de Samenwerkingsagenda van de regio Twente; maar ook bijvoorbeeld arbeidskrapte. En op casusniveau is dit het RET(-convenant).

Echter zijn deze drijfveren onvoldoende gebleken om tot de gewenste situatie en transformatie te komen. Er is meer nodig om voor alle jeugdigen in de regio's structureel passende hulp te kunnen bieden. Het transformeren en bieden van passende hulp, voor alle jeugdigen met meervoudige complexe hulpvragen, zorgt voor extra uitdagingen bij de verschillende partijen. Deze rode draden analyse brengt de uitdagingen in kaart, welke vervolgens ook richtinggevend zijn voor wat nodig is.

Uitdagingen in de samenwerking en transformatie zijn:

- 1 Er is onvoldoende zicht op wat er nodig is.
- 2 Het leiden en faciliteren van samenwerking en transformatie (procesregie).
- 3 Het mobiliseren van het gehele netwerk.
- 4 Belangen, afspraken en financiële risico's.
- 5 Sociale factoren.

Op de volgende pagina's worden deze uitdagingen verder uitgewerkt.

Rode draad 1 Onvoldoende zicht op wat er nodig is

Dit thema speelt op verschillende niveaus, zowel op casuïstiekniveau als op transformatieniveau. Wanneer iets te complex of ingewikkeld is en we het niet (meer) weten, dan is de reflex dat we opschalen en van de complexe situatie 'af' willen. We blijven casussen en complexe zaken doorgeven, zonder dat uitgezette acties helpen of goed van de grond komen. We zeggen dan 'ik kan het niet of wij kunnen het niet' en de volgende professional of organisatie moet het maar oppakken. We zoeken naar mensen die het wel weten, die het wel kunnen en die maken we het liefst verantwoordelijk. Zo schalen we op, tot aan de 'zwaarste' schakels die moeten gaan 'optreden' en gaan we op controle en macht zitten (escaleren). We willen van de onmacht af en andere 'verantwoordelijken' aanwijzen. Dit mechanisme zorgt ervoor dat professionals, organisaties, jeugdigen en ouders het vertrouwen verliezen en niet meer meedoen.

Casuïstiek: Wanneer partijen naar het RET komen, dan is er vaak al heel veel gebeurd. Vaak is er sprake van onmacht, vermoeidheid, wantrouwen, overtuigingen en irritatie. Het liefst geven we het stokje of de casus door. Vandaar ook de verwachtingen ten aanzien van het RET (die moet het oplossen). We zien vaak dat er onvoldoende in rust en met een brede blik wordt gewerkt. Wat in complexe casussen juist helpend is en meestal ontbreekt, is een verklarende analyse. De verklarende analyse is een instrument dat helpt om stil te gaan staan in een casus en te komen tot een gedragen, breed en gedeeld beeld.

Multiproblematiek

In gezinnen met meervoudige en complexe problemen zijn verschillende problemen met elkaar verweven. Ook versterken die problemen elkaar. Bijvoorbeeld: de ouders hebben schulden en daardoor ook psychische problemen. Kinderen kunnen dan te maken krijgen met verwaarlozing. Vaak zien we dat het zorgsignaal dan binnenkomt als een veiligheidsvraagstuk voor het kind. Terwijl het feitelijk een vraagstuk is van de volwassenen.

Transformatie jeugdhulplandschap: Bij meerdere organisaties zien we drive om te transformeren en het anders te willen doen. We zien allerlei ontwikkelingen en kleine samenwerkingen ontstaan. De verschillende partijen hebben echter onvoldoende zicht op het (gehele) jeugdhulplandschap en de gewenste ontwikkelrichting. 'Natuurlijk' hebben we dezelfde ambities, zoals zo thuis mogelijk, normaliseren en kleinschaligheid. Maar omdat een totaalbeeld van het landschap ontbreekt, maakt het lastig voor organisaties om de verantwoordelijkheid te pakken en samen passende hulp of kleinschalige voorzieningen te ontwikkelen die bijdragen aan de gewenste situatie.

Het realiseren van de transformatie begint met **overzicht** en **transparantie** in het netwerk. Door toegang tot relevante data en informatie kunnen alle partijen beter begrijpen wat er waar gebeurt en wat er nodig is. Dit stelt organisaties in staat om samen te werken en samen te ontwikkelen. Om verder te transformeren is er een analyse van het landschap nodig die **richting** geeft aan datgene wat moet gebeuren. Het creëren van een gezamenlijke visie in combinatie met overzicht, openheid in communicatie en heldere afspraken zijn essentieel om te transformeren (ook op casusniveau).

Een **heldere visie** en een **concreet einddoel** creëert focus en motiveert. Maar hoe kom je tot een heldere visie waar alle partijen zich in kunnen vinden? Het helpt wanneer de regio/ gemeenten een voorzet doen. Zij kunnen bijvoorbeeld een visie en heldere doelen opstellen en een routekaart ontwikkelen. Binnen de samenwerking kan hier vervolgens verder vorm aan worden gegeven.

Samengevat Advies:

- Ontsluit data op regionaal niveau, duid deze met partijen in netwerkverband en voed de noodzaak tot samenwerking en verandering (transformatie).
- Geef richting door een heldere (boven)regionale visie en een concreet einddoel: waarbij de regio (gemeenten) een voorzet doen.
- Betrek naast beleid en bestuur operationeel managers en professionals bij de visievorming.
- Stel een routekaart vast.
- Spreek af dat er wordt gewerkt met minimaal een brede analyse bij de lokale toegang en dat er bij complexe casuïstiek door alle partijen wordt gewerkt met een verklarende analyse.

Rode draad 2 Het leiden en faciliteren van samenwerking en transformatie (regie)

Transformatie en samenwerking komt niet vanzelf tot stand. Het zijn actieve processen die vragen om het afstemmen van verwachtingen, capaciteiten en belangen. Op alle lagen van de organisaties vraagt samenwerking en transformatie om **regie**.

Hoe we de transformatie voor de jeugdigen met complexe hulpvragen de afgelopen jaren hebben aangepakt, heeft (nog) niet geleid tot het gewenste resultaat. Veel organisaties en gemeenten zijn (om verschillende redenen) intern gericht, met andere interne opgaven bezig en/of gericht op stabiliteit. Terwijl we het juist nodig hebben dat de partijen voor dit vraagstuk extern gericht zijn en zich flexibel opstellen.

In de praktijk zien we dat gezamenlijke keuzes die (moeten) worden gemaakt, niet gezamenlijk worden gedragen of dat er voor een compromis wordt gekozen. Vaak is dat een oplossing die niet in zijn geheel bijdraagt aan hetgeen wordt beoogd en dat weinig concreet is. Het gevolg is dat er ook weinig richting aan wordt gegeven.

Er worden weinig besluiten met lef genomen. En wanneer er wel besluiten worden genomen of afspraken gemaakt, dan worden ze regelmatig 'gesaboteerd', wordt erop teruggekomen of wordt er geen vervolg aan gegeven. In het ergste geval is er hard gewerkt en gaat hetgeen dat is bedacht uiteindelijk niet door, omdat bijvoorbeeld de 'verkeerde' (ambtelijke) routes zijn bewandeld. Een reden om te blijven discussiëren en niet mee te doen. Als voorbeeld het werken met de verklarende analyse (VA). We zeggen al jaren zeggen dat we moeten werken met de VA. Maar waarom lukt dit dan nog onvoldoende? We zien dat er allerlei onderliggende factoren en belangen meespelen die een besluit, concrete acties en implementatie weerhouden. Er zijn verschillende redenen en belangen die heersen en maken dat keuzes niet worden gemaakt. In de complexiteit is het vaak ook onduidelijk wie waar overgaat of wie verantwoordelijk is. Ook is gemeentelijk vaak niet altijd bekend wat er lokaal, regionaal of bovenregionaal wordt opgepakt. Wie gaat waarover?

We zien in de praktijk dat we de transformatie en samenwerking vooral (proberen te) laten plaatsvinden via de bestuurlijke laag en/of de laag van het beleid. We missen daarmee twee hele belangrijke lagen, namelijk die van de (operationele) managers en de professionals. Hoe bereikt belangrijke informatie de werkvloer? Hoe worden plannen verder gebracht binnen de organisaties? De plannen moeten ook terecht komen bij, en uitgevoerd worden door, de aansturende managers en professionals. Ondersteuning bij het initiëren en uitvoeren van netwerksamenwerkingen vraagt om een brede aanpak waarin de diverse schakels van het netwerk betrokken zijn en waarop regie wordt gevoerd. Dit vraagt om leiderschap van onze bestuurders en leidinggevenden.

Het opzetten en begeleiden van een samenwerking kost tijd, middelen en kennis, waar organisaties vaak niet over beschikken. Bij de verschillende partijen zien we dat de professionals en managers omkomen in het werk en dat de waan van de dag regeert. Zij zijn de professionals van wie we het moeten hebben. Maar zij zijn ook juist de professionals die geen tijd hebben om deel te nemen aan pilots en sessies. Zij hebben geen tijd om stil te staan en zullen dan ook vaak blijven doen wat zij 'kennen'.

Samengevat Advies:

- Creëer eigenaarschap op de doelen en de routekaart op alle niveaus.
- Stel managers in staat om uitvoeringsplannen te maken en deze te implementeren.
- Zorg ervoor dat de aard van de taken van partijen en professionals, de uitwerking van de wijze waarop deze taken uitgevoerd moeten worden en de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede uitvoering helder zijn.
- Geef professionals de ruimte om daarin te leren en te ontwikkelen.
- Geef inzicht op alle niveaus over de voortgang.
- Voer regie op de implementatie en houd koers bij tegenwind.

Rode draad 3 Moeite met het mobiliseren van het netwerk

Het **mobiliseren van organisaties en professionals** tot samenwerking en verandering vormt een grote uitdaging. Samenwerking komt niet van de grond, onder andere door afwijkende belangen, financiële problemen, interne gerichtheid, het hebben van onvoldoende vertrouwen en een gebrek aan capaciteit en middelen. Het deelnemen aan initiatieven is niet altijd te verenigen met de financiële belangen van een organisatie. Organisaties zijn soms gebaat bij het behouden van de status quo. Hierop is hun bedrijfsvoering ingericht. Innoveren brengt vaak kosten en risico's met zich mee. Als we willen veranderen, bijvoorbeeld bedden af- of ombouwen, dan kan dit binnen een organisatie leiden tot een reorganisatie. Om wel te kunnen bewegen hebben organisaties perspectief en ondersteuning nodig.

Om samen te werken aan de transformatie moeten organisaties **de meerwaarde** inzien van de (nieuwe) samenwerkingen. Dit is niet altijd het geval. We zien dat er soms meer wordt gepraat en onderzocht dan daadwerkelijk gedaan. Dat leidt weer tot irritaties bij sommige andere deelnemers. Maar regelmatig zien organisaties wél de meerwaarde in van samenwerking, maar doet zich een ander probleem voor, namelijk een **gebrek aan capaciteit en middelen** om actief bij te dragen aan het initiatief. Er spelen immers nog veel meer thema's die aandacht van de organisatie(s) opeisen.

Verloop of weinig verloop in een organisatie is vaak een gevolg van de cultuur binnen de organisatie. Op sommige plekken zien we professionals al geruime tijd zitten. Zij zijn vaak de echte cultuurdragers. Zij zijn regelmatig intern gericht en houden van stabiliteit en zullen de bestaande cultuur verdedigen. Daarnaast hebben we professionals die de jeugdhulp en partijen willen verbeteren en innoveren. Dat zijn vaak de 'veranderaars'. Deze veranderders lopen regelmatig stuk op de heersende dynamiek en cultuur. Op die plekken zien we de afgelopen jaren vele wisselingen. Dit komt doordat de transformatie erbij of ernaast wordt gedaan in aparte 'lijnen' en dat programma- en projectleiders verantwoordelijk worden gemaakt voor de transformatie en plannen. Zij hebben echter te werken in de heersende cultuur en dynamiek. Transformatie kan niet alleen afhangen van programma- en projectleiders. Transformatie valt en staat bij richtinggevende leiders die zich verantwoordelijk voelen voor de transformatie en cultuur binnen hun gehele organisatie.

Samengevat advies:

- Spreek je als organisatie uit over de daadwerkelijke bereidheid om te veranderen en laat dit ook in gedrag zien.
- Draag zorg dat programma- en projectleiders positie kunnen pakken in het proces van verandering.
- Identificeer de veranderders en geef ze positie.
- Waardeer de stabilisators en neem hen mee in de stip op de horizon.

Rode draad 4 Belangen, afspraken en financiële risico's

Bij de transformatie en samenwerking in het jeugdhulplandschap liggen de **belangen** van de verschillende partijen niet op één lijn. Soms zijn er zelfs botsende belangen die van invloed zijn. Waar de ene partij baat heeft bij een initiatief, kan een andere partij daar nadeel van ondervinden. Het vinden van oplossing(en) die voor alle partijen werkt is vaak een grote zoektocht. We zien ook dat er regelmatig compromissen worden gesloten of dat er na veel gepraat geen concrete plannen of afspraken worden gemaakt.

Het financieren van samenwerkingen en het dragen van (financiële) risico's is een uitdaging. Een gebrek aan financiële middelen is regelmatig een belemmerende factor in de samenwerking.

Bij samenwerking moeten organisaties zorgvuldige afspraken maken. Dit lukt niet altijd even goed en maakt samenwerking lastig. Ook is het inschatten van de kosten, baten en risico's voor de

verschillende partijen binnen een project lastig. Samenwerking brengt voor organisaties extra **(financiële) risico's** met zich mee.

Samengevat advies:

- Wees helder over de belangen van de verschillende partijen en heb begrip voor deze belangen.
- Draag zorg voor stut en steun middelen evenals investeringsgelden voor de verandering.
- Maak heldere afspraken over de gewenste verandering en inzet van partijen.

Rode draad 5 Sociale factoren die de samenwerking bemoeilijken

Hoe krijg je de benodigde mensen en organisaties mee? Hoe houd je de belangrijke partijen betrokken en enthousiast? Transformatie draait om sociale innovatie. *Dit is een verzamelnaam voor initiatieven van mensen en organisaties gericht op innovatieve oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. Sociale innovatie begint bij personen en organisaties die een maatschappelijk probleem zien en het plan opvatten er iets aan te doen.* Er zijn echter factoren binnen een sociale context die van invloed zijn op de gedachten, emoties en gedragingen van een individu of groep. Hieronder volgen de sociale factoren die belangrijk zijn binnen de samenwerking.

Onderling vertrouwen en **openheid** in de communicatie zijn voorwaarden voor succes. Openheid in communicatie en informeel contact heeft een positieve invloed op het vertrouwen tussen partijen. In de praktijk zien en horen we echter, dat er toch wel sprake is van gebrek aan vertrouwen tussen bijvoorbeeld jeugdhulporganisaties en gemeenten en jeugdhulporganisaties onderling. Dat leidt ertoe dat deelnemers minder inzet tonen en minder geneigd zijn om samen te werken en concessies te doen.

Ook is **betrokkenheid** een voorwaarde voor succes. Helaas hebben organisaties en professionals vaak te weinig tijd of ervaren onvoldoende ruimte om de gewenste bijdrage te kunnen leveren. Vooral op het niveau van de uitvoerende professionals. Wanneer belangrijke partijen of lagen niet betrokken zijn dan is dat een grote uitdaging in de transformatie en samenwerking. Het is belangrijk om heldere afspraken te maken over de benodigde inspanning van alle partijen.

Organisaties die wel betrokken zijn, kunnen gedemotiveerd raken van bijeenkomsten die weinig productief zijn, waar concrete resultaten uitblijven of waar andere benodigde partijen niet komen opdagen. Het is van groot belang om bijeenkomsten en overleggen goed vorm te geven en te faciliteren, zodat deze ook wat opleveren en mensen betrokken blijven.

Samengevat advies:

- Werk aan vertrouwen en transparantie door het aangaan van (strategisch) partnerschap.
- Kom als gemeenten uit de controlerende en 'bestraffende rol' door de rol van contractmanagement en coördinatoren externe verwijzers uit te werken naar meer een faciliterend, coördinerende, kennis dragende functie.
- Bevorder de samenwerking op de werkvloer doordat professionals van de verschillende partijen elkaar kennen en werk waar mogelijk met vaste gezichten (vaste contactpersonen) die ook zo samen het sociaal betrokken zijn kunnen invullen.

Conclusie

De gewenste transformatie vereist tijd, middelen en betrokkenheid, waarbij leiderschap en een gezamenlijke visie cruciaal zijn. Alleen door gerichte en gezamenlijke inspanningen kunnen de complexe uitdagingen binnen de jeugdhulp effectief worden aangepakt. Deze analyse benadrukt dat de cultuur van samenwerken aangepakt moeten worden.

Uitdagingen in samenwerking:

- Er is onvoldoende zicht op wat er nodig is, zowel op casus- als transformatieniveau.
- Wanneer er beleidsmatig wel zicht is op wat nodig is, ontbreekt het regelmatig aan uitvoeringskracht. Dat betekent dat de aard van de taken, de uitwerking van de wijze waarop deze taken uitgevoerd moeten worden en de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede uitvoering niet helder zijn.
- Regie en leiderschap zijn essentieel maar ontbreken vaak, wat leidt tot fragmentatie en een gebrek aan gezamenlijke verantwoordelijkheid.
- Er zijn financiële en sociale obstakels die samenwerking bemoeilijken, zoals uiteenlopende belangen en een gebrek aan vertrouwen tussen betrokken partijen.

De transformatie vraagt een cultuurverandering en dit is een lange weg met vallen en opstaan. Het is een leerproces waarbij denken en doen samengaan met leren. Een belangrijk onderdeel is het aan de slag gaan met de onderliggende (denk)patronen en vastgeroeste opvattingen, o.a. over de rollen en verantwoordelijkheden van partijen. Er zal een nieuwe wereld van samenwerken en waarden gecreëerd moeten worden. En dit niet alleen op de bestuurlijke laag, maar op alle lagen van de verschillende betrokken organisaties.

Aanbevelingen

Om de gewenste transformatie te bereiken, worden in dit hoofdstuk 9 aanbevelingen gedaan. Deze sluiten aan bij de eerder beschreven adviezen, die ook bij de aanbevelingen terugkomen. Bij het formuleren van de aanbevelingen is gebruik gemaakt van de succesfactoren voor het doorvoeren van een cultuurverandering van House of Control.

Aanbeveling 1 Creëer sense of Urgency

Een randvoorwaarde om met succes een cultuurverandering door te voeren is dat de noodzaak tot verandering voor iedereen duidelijk is. Alleen dan zijn mensen bereid om hun gedrag te veranderen. Mensen komen sneller in beweging naarmate de sense of urgency hoger is. Zorg zeker voor een maatschappelijk en inhoudelijk gedreven urgentie.

- Ontsluit data, duid deze met partijen in netwerkverband en voed de noodzaak tot samenwerking en verandering (transformatie).

Aanbeveling 2 Geef richting en leid de transformatie

Het moet voor de mensen duidelijk zijn *wat* er moet gebeuren en hoe de toekomst eruit komt te zien. Er moet verteld worden wat er van mensen wordt verwacht in de samenwerking en transformatie. Hiervoor is zicht op de benodigde ontwikkelingen en richting nodig. Creëer een duidelijk beeld en stel een missie, visie en strategie op. Spreek af welke stappen door wie moeten worden genomen om bij de gewenste situatie te komen. Transformatie vraagt leiderschap en een lerende cultuur (bijlage II).

- Geef richting door een heldere visie en een concreet einddoel.
- Stel een routekaart vast.
- Creëer eigenaarschap op de doelen en de routekaart op alle niveaus.
- Zorg ervoor dat de aard van de taken van partijen en professionals, de uitwerking van de wijze waarop deze taken uitgevoerd moeten worden en de randvoorwaarden die nodig zijn voor een goede uitvoering helder zijn.
- Geef inzicht op alle niveaus over de voortgang.

NB: Leg partijen (van lokale toegang, GI's en aanbieders) breed op dat ze in complexe casuïstiek werken met een verklarende analyse.

Aanbeveling 3 Betrek de juiste mensen

Een verandering zal alleen slagen als je de mensen die het betreft bij de verandering betrekt. Een verandering alleen op de bestuurlijk laag en van bovenaf is gedoemd te mislukken.

Geef de mensen de ruimte om binnen de kaders van de organisatieverandering keuzes te maken. Door een cultuurverandering samen vorm te geven wordt de veranderbereidheid van de mensen groter, waardoor de kans op succes zal toenemen.

- Betrek, naast beleid en bestuur, structureel de operationeel managers en professionals bij visievorming en plannen (door hiervoor een structuur in te richten).

Aanbeveling 4 Doen wat nodig is

Bij het vormgeven van de verandering is het belangrijk om een aanpak te kiezen die afwijkt van de gangbare (verander)aanpak. Leer van de aanpak die eerder is gekozen en (nog) niet heeft gewerkt. Haal management en medewerkers uit hun comfortzone en stimuleer hen om mee te doen en de essentie van de verandering 'te pakken'. Dit kan bijvoorbeeld door creatieve content te delen.

- Stel managers in staat om uitvoeringsplannen te maken en deze te implementeren.
- Geef professionals de ruimte om daarin te leren en te ontwikkelen.

Aanbeveling 5 Opstellen van 'nieuwe' waarde

samen met de mensen van de werkvloer waarden op die rand voorwaardelijk zijn voor het realiseren van de strategie. Stel ongeschreven regels ter discussie en bepaal welk gedrag daarvoor in de plaats

Stel

moet komen. Beperk je tot de drie belangrijkste waarden om zo de focus op deze nieuwe kernwaarden te leggen. Geef vervolgens invulling aan de kernwaarden door voorbeelden uit te werken waarin duidelijk wordt welk gedrag van de mensen wordt verwacht (en welk gedrag niet).

- Spreek je als organisatie uit over de daadwerkelijke bereidheid om te veranderen en laat dit ook in gedrag zien.

Aanbeveling 6 Leiderschap (practice what you preach)

Het management heeft een belangrijke voorbeeldfunctie in het uitdragen van de 'nieuwe' cultuur. Je bent als leider de verandering. Je vertelt als leider niet alleen over de verandering, maar je handelt er ook naar. Verder luistert de leider naar de mensen. Hierdoor ontstaat er inzicht in de veranderbereidheid van de mensen en wordt het mogelijk acties uit te voeren om die veranderbereidheid te vergroten. De leider beïnvloedt het weten, willen en kunnen van de mensen.

- Voer regie op de implementatie en houdt koers bij tegenwind.
- Bevorder de samenwerking, ook op de werkvloer doordat professionals van de verschillende partijen elkaar kennen en werk waar mogelijk met vaste gezichten (vaste contactpersonen) die ook zo samen het sociaal betrokken zijn kunnen invullen.
- Waardeer de stabilisators en neem hen mee in de stip op de horizon.
- Kom als gemeenten uit de controlerende en bestraffende rol door de rol van contractmanagement en coördinatoren externe verwijzers uit te werken naar meer faciliterend, ondersteunend en kennis dragend.

Aanbeveling 7 Formeer een leidende coalitie

Om een verandering door te voeren hebben leiders en projectleiders ondersteuning nodig van een groep enthousiaste mensen. Kotter noemt dit de 'leidende coalitie'. Dit zijn mensen met formele en informele invloed die diepgeworteld zijn in de organisatie, maar tegelijk ook afstand kunnen nemen en voldoende kritisch zijn. De leidende coalitie geeft de cultuurverandering mede vorm en activeert en enthousiasmeert de cultuurverandering op de werkvloer. De leidende coalitie is de olievlek die zich (als het goed is) binnen de organisatie gaat verspreiden.

- Draag zorg dat programma- en projectleiders positie kunnen pakken in het proces van verandering.
- Identificeer de veranderaars en geef ze positie.

Aanbeveling 8 Ga partnerschap aan!

Ga aan de slag met de cultuur en de uitdagingen door middel van het vormgeven van strategisch of maatschappelijk partnerschap. Partnerschap bestaat uit de dialoog aangaan, praten over moeilijke dingen, transparantie, blik op het gezamenlijke, begrip voor elkaar (is goud waard). Vertrouwen komt te voet en gaat te paard. Spreek goed af wie wat doet en op welk niveau. Richt de governance goed in. Netwerk governance vraagt iets heel anders dan organisatie governance of samenwerking als governance.

- Werk aan vertrouwen en transparantie door het aangaan van strategisch partnerschap.
- Draag zorg voor stut en steun middelen evenals investeringsgeld voor de verandering.
- Maak heldere afspraken over de gewenste verandering en inzet van partijen.

Voor meer informatie over partnerschap zie bijlage III: 'Succesvol samenwerken tussen gemeenten en zorgaanbieders' van het NJI. (niet bijgevoegd in deze jaarrapportage)

Extra aanbeveling: Plan voor 'essentiële functies' op niveau van Overijssel

Ga

voor de doelgroep met zeer complexe hulpvragen, in eerste instantie op inhoud, partnerschap aan op het niveau aan geheel Overijssel. Neem als voorbeeld het project essentiële functies van de Gelderse regio's (G7) of 'een thuis voor Noordje' in Noord-Holland.

BIJLAGE IV Oplegger versterken (boven)regionale samenwerking

De stuurgroep van december 2024 staat in het teken van versterken van de jeugdregio en bovenregionale samenwerking. De programmamanager van het Expertisenetwerk vraagt aan het RSJ IJsselland en OZJT om, samen met de overige partijen, aan de slag te gaan met:

1. **Het proces aan te gaan om het RET onder te brengen bij de jeugdregio's per 2026 (Memo positionering RET)**
2. **Een bovenregionaal plan voor 'essentiële functies' (Memo bovenregionaal plan)**
3. **Een aangepaste governance (Memo Governance)**

Waarom?

Kinderen met complexe en meervoudige hulpvragen verdienen passende zorg en goed onderwijs in een beschermende omgeving. Zij verdienen liefdevolle en menswaardige zorg, waarbij het gewone leven een uitgangspunt is. Deze hulp wordt geboden in de thuissituatie. Als dat niet kan gaat een jeugdige wonen in een pleeggezin of in een gezinshuis. Als dat niet mogelijk is gaat een jeugdige wonen in een kleinschalige voorziening: zo huiselijk mogelijk, ingebed in de maatschappij, zodat de jeugdige deel kan blijven nemen aan het gewone leven. In deze visie past dat we stoppen het plaatsen van kinderen in van de samenleving afgezonderde (gesloten) accommodaties. In Overijssel hebben we in deze ontwikkeling nog veel te doen. Naast dat er landelijke regie wordt gemist (zie bijlage 'Versterken landelijke regie' van de VNG), ontbreekt er regionale (en bovenregionale regie) op het transformeren van het jeugdhulplandschap.

Gesignaleerde knelpunten

- Gebrek aan overzicht over het jeugdhulplandschap en passende zorg.
- Tekort aan alternatieven voor gesloten jeugdhulp (tekortschietend specialistisch aanbod)
- Groeiende kosten en tekortschietend specialistisch aanbod
- Beperkte intergemeentelijke samenwerking en regie.

In het stuk 'Versterken landelijke regie' (VNG) worden 6 Bouwstenen benoemd:

1. **Visie op bovenregionale zorg:** Duidelijke kaders voor zorg dichtbij huis en landelijke spreiding van voorzieningen.
2. **Landelijke kwaliteitsafspraken:** Ontwikkeling van een kwaliteitskader voor kleinschalige zorg, inclusief normatieve afspraken zoals groeps grootte en tarieven.
3. **Samenwerking in landsdelen:** Versterking van regionale en bovenregionale coördinatie, inclusief bestuurlijke tafels voor cruciale zorg.
4. **Financiële afspraken:** Duurzame financiering om de overgang naar kleinschaligheid te ondersteunen en frictiekosten op te vangen.
5. **Landelijk dashboard:** Monitoring van capaciteit, wachttijden, en voortgang van de transitie.
6. **Stelselverantwoordelijkheid:** Heldere rollen voor Rijk en gemeenten in het stelsel, met een gezamenlijke regie over beschikbaarheid en kwaliteit.

Versterken (boven)regionale samenwerking

De drie memo's die in de stuurgroep van het Expertisenetwerk worden ingebracht leiden tot een sterker, samenhangend jeugdhulplandschap in Twente en IJsselland. Door o.a. de positionering van de RET's, de governance en de bovenregionale samenwerking te versterken, wordt de basis gelegd voor duurzame transformatie en optimale hulp voor kwetsbare jeugdigen.

Saskia Prijs (Programmamanager Expertisenetwerk Jeugd Overijssel)

BIJLAGE V Positionering RET's bij jeugdregio's per 2026

Datum: 04-12-2024

Aan: Stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Van: Saskia Prijs

Onderwerp: Proces aangaan positionering RET's bij jeugdregio's per 2026

Status	Besluitvormend
Aanleiding	Sinds 2015 zijn gemeenten verantwoordelijk voor jeugdhulp. Het organiseren van passende hulp blijft echter een uitdaging, vooral voor jeugdigen met meervoudige complexe hulpvragen. In 2017 is landelijk besloten tot het opzetten van Regionale Expertteams door de jeugdregio's om dit te verbeteren. RET's bieden ondersteuning bij vastgelopen hulpvragen door middel van consultatie, procesregie, leren van casuïstiek en signaleren. Het organiseren van passende jeugdhulp en zorgdragen voor een Regionale Expertteam is een taak van de jeugdregio's. In Overijssel zijn de RET's sinds 2022 ondergebracht bij het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel (ENJO). Dit heeft voordelen gebracht, maar ook knelpunten, zoals een gebrek aan eigenaarschap bij gemeenten en regio's en een beperkte verbinding met regio-specifieke ontwikkelingen. Zie uitwerking hiervan in de bijlage: 'Voorstel positionering RET' van juli 2024. Voordelen van positionering bij de jeugdregio: 3 Het beter aansluiten van RET's op regio-specifieke dynamieken en behoeften. 4 Samenwerking en samenhang met regionale taken en ontwikkelingen zoals het toekomstscenario, inkoop, contractmanagement, overleggen jeugdbescherming en jeugdreclassering, JBT etc. 5 Versterking van de opdrachtgeversrol van gemeenten. 6 Alignement met landelijke ontwikkelingen, zoals het wetsvoorstel 'Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg', dat Jeugdregio's formeel belast met het organiseren van RET's.
Advies aan stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel	Draag als jeugdregio's zorg voor een duurzame en effectieve positionering van de Regionale Expertteams (RET) die bijdraagt aan een integraal jeugdhulpsysteem waarin passende hulp voor jeugdigen met complexe zorgvragen is geborgd. Besluit gevraagd op: Vraag 1: Zijn we het eens dat de beste positionering van het RET bij de jeugdregio (het RSJ en OZJT) is? Vraag 2: Zijn beide regio's bereid om het proces aan te gaan om per 2026 de RET's onder te brengen bij de jeugdregio, indien condities dit toelaten.
Politieke gevoeligheid	7 Door de RET's bij de jeugdregio's onder te brengen worden ze steviger verankerd in het regionale jeugdzorglandschap, conform de wettelijke verplichtingen.

	8 Financiering van de RET's door de regio's brengt extra kosten, en daarmee ook zorgen voor gemeenten/jeugdregio's, met zich mee. Het voorstel m.b.t. de positionering is een inhoudelijk voorstel. Omdat financiën de keuze de inhoudelijke keuze zullen beïnvloeden, is het voorstel om komende jaren het RET blijven financieren vanuit het Expertisenetwerk.
Korte toelichting	Dit voorstel creëert een balans tussen regionaal eigenaarschap en landelijke doelstellingen, en zet een stap richting een jeugdhulpsysteem waarin iedere jeugdige in de regio passende zorg krijgt. Voorgestelde positionering per 2026: Overdracht aan de Jeugdregio's IJsselland en Twente: 9 RET-IJsselland wordt ondergebracht bij de regio IJsselland (RSJ). 10 RET-Twente wordt ondergebracht bij de regio Twente (OZJT). Reden voor wijziging: 11 Het eigenaarschap en de verantwoordelijkheid voor passende hulp worden explicieter bij de gemeenten en regio's belegd. 12 Verbeterde integratie van de RET's met andere regionale functies, zoals contractmanagement, inkoop en de transformatieopgaven. Randvoorwaarden voor succes: Financiering: 13 Het Expertisenetwerk dekt ook vanaf 2026 de kosten van het RET. Deze bedragen circa €150.000 per regio per jaar. Houd er rekening mee dat het Expertisenetwerk een (tijdelijke) SPUK is. Mandaat en zeggenschap: 14 Het RET krijgt voldoende bevoegdheid en mandaat om effectief te opereren. Governance: 15 Een herzien convenant moet vastleggen hoe samenwerking en afstemming worden geborgd. Overgangsperiode: 16 Tot 2026 blijven RET's verbonden aan het Expertisenetwerk voor verdere doorontwikkeling en ondersteuning. Doorontwikkeling en Ondersteuning (2024–2026): Communicatie en zichtbaarheid: 17 Verbeteren van de bekendheid van RET's bij professionals, gemeenten en aanbieders. Versterken van samenwerking: 18 De RET-voorzitters worden structureel betrokken bij de regio's en verbinden zich met andere regionale taken. Leren en verbeteren: 19 Het Expertisenetwerk ondersteunt bij het monitoren van knelpunten en het doorvoeren van verbeteringen. Voordelen van de nieuwe positionering: Eigenaarschap en betrokkenheid: 20 Regio's voelen zich meer verantwoordelijk voor de RET-functies. 21 Signalen en urgenties worden directer gevoeld binnen de regio. Beter afgestemde hulp: 22 Nauwere samenwerking met jeugdhulpaanbieders en integratie met lokale processen.

Vervolgtraject	Implementatietijdlijn: 2024 (december): 23 Besluitvorming in stuurgroep Expertisenetwerk over aangaan van het proces door en met het RSJ en OZJT. 2025: 24 Verdere uitwerking randvoorwaarden zoals financiering, governance en convenanten. 25 1 ^e kwartaal besluitvorming binnen de regio's (gemeenten) over de overgang per januari 2026 26 Start integratie van RET's in regionale structuren. 2026 27 Indien randvoorwaarden geregeld dan RET's volledig ingebed in de Jeugdregio's IJsselland en Twente.
Communicatie belanghebbenden	Gemeenten Aanbieders convenant
Bijlagen	- Bijlage notitie van juli 2024: Voorstel positionering RET - De wetteksten zijn te vinden op: Documenten bij Wet verbetering beschikbaarheid jeugdzorg Overheid.nl Wetgevingskalender
Afstemming	RSJ, OZJT en programmamanager Expertisenetwerk Jeugd Overijssel
Tijdsduur	15 minuten

BIJLAGE VI Bovenregionaal plan voor ‘essentiële functies’.

Datum: 4-12-2024

Aan: Stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Van: Saskia Prijs

Onderwerp: Samenwerking in bovenregionaal plan voor ‘essentiële functies’.

<i>Status</i>	<i>Besluitvormend</i>
Aanleiding	De regio's Twente en IJsselland staan voor een gedeelde uitdaging in de jeugdzorg: het bieden van tijdige, passende hulp aan jeugdigen met complexe hulpvragen. Om de huidige fragmentatie, financiële druk en tekort aan voorzieningen aan te pakken, is intensieve samenwerking onmisbaar. Een bovenregionaal plan op het gebied van essentiële functies kan de transformatie van de jeugdzorg versnellen en verbeteren. Onderstaande adviezen zijn geformuleerd om deze samenwerking te structureren en te operationaliseren. Waarom is dit nodig? Complexiteit en fragmentatie van hulpverlening: - Er is sprake van jongeren met complexe en meervoudige problematieken die niet altijd passende hulp ontvangen door gebrekkige samenwerking tussen betrokken partijen. - Fragmentatie en gebrek aan coördinatie/ regie in de jeugdzorg leiden ertoe dat jeugdigen tussen wal en schip vallen. Beperkt aanbod en effecten van decentralisatie: - De transformatie naar kleinschalige voorzieningen vereist schaalgrootte en efficiënte inzet van partijen en gebruik van middelen. Beide regio's hebben hiermee te maken. - Samenwerking is nodig om (boven)regionale oplossingen te ontwikkelen. Gezamenlijke doelgroepen/ hulpvragen: - Zowel IJsselland als Twente delen gelijke doelgroepen, waaronder jeugdigen met externaliserend gedrag, trauma en andere complexe meervoudige hulpvragen. - Jeugdigen worden soms buiten de regio geplaatst of in afgezonderde 1-op-1 constructies, wat inefficiënt en vaak onwenselijk is. Dit benadrukt de noodzaak van bovenregionale voorzieningen. Financiële en operationele druk: - De kosten van jeugdhulp stijgen, en afzonderlijke regio's ervaren beperkte controle over de uitgaven. Samenwerking kan leiden tot kostenbesparingen door gedeelde investeringen en efficiënter gebruik van middelen. Transformatie JeugdzorgPlus: - De ambitie om gesloten jeugdzorg af te bouwen tegen 2030 vereist een gedeelde visie en aanpak. Zonder samenwerking is het moeilijk

	om de alternatieven op te bouwen die nodig zijn voor deze transformatie. 6. Integratie onderwijs en jeugdhulp: - Passend onderwijs is essentieel voor de jeugdigen in deze voorzieningen, maar dit lukt vaak alleen door samenwerking op grotere schaal. Door samen te werken kunnen Twente en IJsselland deze uitdagingen effectiever aanpakken, schaalvoordelen benutten, en zorgen voor een meer samenhangend en passend aanbod voor kwetsbare jeugdigen. Intensieve samenwerking kan de kwaliteit en toegankelijkheid van de jeugdhulp significant verbeteren. Een gezamenlijke visie, gezamenlijk plan, regievoering, verdere ontwikkeling van kleinschalige voorzieningen en verbeterde personeelsontwikkeling zijn essentieel. Deze aanpak draagt bij aan de transformatie van de jeugdhulp en draagt eraan bij dat we voor jeugdigen en gezinnen passende hulp kunnen bieden in de (boven)regio. Dit minimaliseert de kans dat jeugdigen tussen wal en schip vallen.
Advies aan stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel	Advies aan de regio's Twente en IJsselland is om met de benodigde jeugdhulp partijen samen te werken aan een Bovenregionaal Plan op 'essentiële functies', zodat jeugdigen niet meer tussen wal en schip vallen. Onderstaande vragen ter besluitvorming: Vraag 1: Zijn we het erover eens dat bovenregionale samenwerking nodig is? Vraag 2: Bent u bereid om samen te werken aan een bovenregionaal plan gericht op samenwerking m.b.t 'essentiële' functies. Vraag 3: Staat u hiervoor en draagt u hier zelf aan bij, met aanvullende kennis en expertise vanuit het Expertisenetwerk? Vraag 4: Welke ondersteuning is nodig en zou het Expertisenetwerk kunnen bieden? Kan het Expertisenetwerk hierin ondersteunen door bijv. een projectleider aan te nemen om hier gezamenlijk mee aan de slag te gaan?
Politieke gevoeligheid	Jeugdhulp is een politiek gevoelig onderwerp gezien ook de punten in de aanleiding. Vragen worden gesteld over de transformatie in het landsdeel. De afbouw van JeugdzorgPlus gaat snel en de opbouw van alternatieven blijft achter of komt onvoldoende van de grond.
Korte toelichting	Zie bijlagen.
Vervolgtraject	Wat moeten er gebeuren? Aan de slag met gedeelde visie en ambitie, zoals het realiseren van onvoorwaardelijke kleinschalige voorzieningen en het minimaliseren van buiten regionale plaatsingen, aan de slag met: 1 inventarisatie/ analyse van wat er nodig is (zicht krijgen), in samenhang met de reeds bestaande initiatieven. 2 dit omzetten in een gezamenlijk bovenregionaal plan 3 plan uitvoeren 4 regie voeren, monitoren en bijsturen
Communicatie belanghebbenden	Benodigde en betrokken partijen op de hoogte brengen en betrekken.

<i>Bijlagen (let op! ook college – of raadsvoorstellen toevoegen)</i>	- Rode draden analyse: Samenwerking - Boven Regionaal Plan JeugdzorgPlus SPUK - Overzicht verbanden - Wat hebben we te doen? - Tekeningen jeugdhulp IJsselland - Tekeningen Jeugdhulp Twente
<i>Afstemming</i>	
<i>Tijdsduur</i>	30 minuten
<i>Urgentie</i>	Hoog

BIJLAGE VII Governance en bovenregionale samenwerking

Datum: 27-11-2024

Aan: Stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel

Van: Saskia Prijs

Onderwerp: Governance Expertisenetwerk Jeugd Overijssel en bovenregionale samenwerking

<i>Status</i>	<i>Besluitvormend</i>
Aanleiding	De maatschappelijke opgave om gezinnen bij complexe problematiek passende oplossingen te bieden, vraagt om een vorm van samenwerken die anders is dan we gewend zijn. Er moet over de grenzen van meerdere partijen en organisaties gekeken moet worden. De Expertisenetwerken fungeren daarom ook als netwerken. Door aan te sluiten op bestaande structuren in de landsdelen en vanuit daar te versterken kunnen de expertisenetwerken de meeste en duurzame impact hebben voor jongeren en hun gezin. De transformatie van jeugdhulp vereist meer dan alleen samenwerking: het vraagt om een strategisch en robuust governance-model dat inspeelt op de specifieke uitdagingen binnen Twente en IJsselland. Het huidige gefragmenteerde model belemmert slagkracht en consistentie. Om gezinnen met complexe hulpvragen te ondersteunen, is een model nodig dat bestuurlijke samenwerking structureert en operationaliseert. Om een effectieve governance voor het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel te bevorderen is het essentieel om de rol van bestaande structuren te benutten, de bovenregionale samenwerkingen te versterken en consistentie te waarborgen in de ondersteuning en facilitering van de transformatie van de jeugdhulp. De governance moet aansluiten bij de complexiteit van meervoudige problematiek en de specifieke uitdagingen van het landsdeel en beide regio's.
Advies aan stuurgroep Expertisenetwerk Jeugd Overijssel	Om de slagvaardigheid van de regio's en het Expertisenetwerk te vergroten en de bestuurlijke samenwerking te optimaliseren, wordt geadviseerd een stevige governance structuur in te richten, waarbij het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel in de vernieuwde governance-structuur dient als ondersteunende partij, een verbindende factor en een partij die kennis en rode draden deelt en besluitvorming faciliteert. Het Expertisenetwerk sluit daarbij aan bij (boven)regionale structuren en heeft geen eigen stuurgroep Vragen ter besluitvorming: Vraag 1: Is het akkoord dat voor het Expertisenetwerk tweemaal per jaar een bestuurlijk overleg plaats vindt over de stand van zaken en bijdragen van het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel. Om slagvaardig te kunnen zijn, wordt tevens het volgende advies gegeven: - Bevorder een gestroomlijnde governance waarbij het ENJO als een Netwerk Coördinerende Organisatie (NCO) fungeert. Dit houdt in dat het ENJO een faciliterende rol heeft en actief bijdraagt aan strategische besluitvorming en monitoring binnen de beide regio's

	en het landsdeel. De programma-manager sluit daarom aan bij bestaande overleggen/ structuren. - Investeer in beide regio's een robuuste governance-structuur (momenteel gefragmenteerd en bestuurlijke drukte) waarbij mandaten voor bovenregionale samenwerking sterker verankerd worden, en RET-adviezen bijvoorbeeld bindender zijn. Vraag 2: Is het akkoord dat programmamanager aansluit bij bestaande structuren (en de evt. versterkte structuren)? Met deze aanpak kan het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel een duurzame en effectieve bijdrage leveren aan de transformatie van jeugdhulp in Twente en IJsselland, met een robuust governance-model als fundament.
Politieke gevoeligheid	De transformatie van de jeugdhulp (hervormingen) voor jeugdigen met zeer complexe hulpvragen vindt onvoldoende plaats. Dit vraagt meer landelijke regie en afspraken. Het ingediende wetsvoorstel om jeugdzorg te verbeteren zal de governance-structuur beïnvloeden door: 1. Regionale samenwerking Gemeenten worden verplicht om in regionale verbanden te werken, wat een directe impact heeft op de organisatie van het ENJO. 2. Toezicht en verantwoording Strengere eisen op goed bestuur bij aanbieders vragen om heldere monitoring.
Korte toelichting	Er is een wetsvoorstel ingediend over het verbeteren van randvoorwaarden zodat de nodige zorg voor jeugdigen beschikbaar is. Het betreft het versterken van opdrachtgeverschap van gemeenten door regionale samenwerking, versterken van het opdrachtnemerschap en goed bestuur van aanbieders en het versterken van inzicht in en toezicht op het stelsel van jeugdzorg.
Vervolgtraject	- De programmaondersteuner plant twee bestuurlijke overleggen in 2025. - De programmamanager sluit aan bij reeds bestaande bestuurlijke overleggen. Implementatiestappen hiervoor: 1. Inventarisatie Breng bestaande structuren en samenwerkingsprocessen in kaart. 2. Ontwerp van het governance-model Onderzoek op welke overleggen efficiëntie (bijv. samenvoeging) kan plaatsvinden. Bepaal waar programmamanager Expertisenetwerk kan aansluiten.
Communicatie belanghebbenden	Een transparante communicatie met alle betrokkenen is essentieel.
Bijlagen	
Afstemming	
Tijdsduur	15 minuten
Urgentie	

BIJLAGE VIII Menukaart

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel verbindt het netwerk op het gebied van meervoudige en complexe hulpvragen. Het is van en voor alle jeugdigen, ouders, jeugdzorgprofessionals, gemeenten en jeugdhulporganisaties in de provincie Overijssel.

Het Expertisenetwerk Jeugd Overijssel ondersteunt bij het vinden en realiseren van oplossingen voor jeugdigen en gezinnen, met meervoudige en complexe hulpvragen.

Daarnaast werken we (meer beleidsmatig) concreet aan een aantal ontwikkelopgaven in het systeem die al jaren spelen en die we alleen samen als netwerk op kunnen lossen.

Ook leren en verbeteren we met elkaar door de dingen die we doen goed te onderbouwen, bijvoorbeeld met behulp van onderzoek.

